

VETÜLET I.

- 3 BEVETÉS *Szelevényi Gellért*
- 4 ENTRÓPIA ARCHITEKTÚRA *Szelevényi Gellért*
- 9 A BŰVÉSZ *Kovács Roland*
- 11 MMART • LYNDA STEVENS *Rásonyi Ábel László*
- 14 HYDRAULIS AQUINCUMĪ *Szelevényi Gellért*
- 18 A FELTÁMADÁS FORMULÁJA • KINCSE *Verdes Csaba*
- 20 MMI • PATKÓS RÉKA *Szelevényi Gellért*
- 25 LÜNEBURG *Mészáros Urbán Szabó Gábor*
- 27 A KERTBEN *Kovács Roland*
- 29 AUTUMN TWILIGHT *Szelevényi Gellért*
- 34 MMART • MÉSZÁROS ZSUZSANNA *Szuda M. Barna*
- 37 GREGORIÁN *Verdes Csaba*
- 39 KARLHEINZ STOCKHAUSEN *Bérces Ádám*
- 42 RAGNARÖKKR *Pető Zoltán*
- 46 KÓBORLÁS AZ ÉJBEN *Kovács Roland*
- 48 MMI • BÉRCES ÁDÁM *Szelevényi Gellért*
- 56 DEUS EX MACHINA • SUFFOCO *Verdes Csaba*
- 58 MMFACT • VIAN50 *Bérces Ádám*

Az elmúlt három esztendőben a Memento Mori Egyesület elsősorban az akciókra helyezte a hangsúlyt, megrendezve kiállítás-sorozatokat több helyszínen; ilyen volt az SMS Kávézóban „Dalí 20” címen hat alkotó támogatása, valamint jelenleg is tart a szintén budapesti Picasso Pointban művészek bemutatása. Sikeresnek mondható rendezvényeken vagyunk túl a több ízben szervezett PeremKult fesztivállal, Mátrafüreden pedig egy teljes nap lebonyolítását vállaltuk és teljesítettük a Fekete Zajon, együttműködve a Nemzeti Múzeum munkatársával (régészeti bemutató), valamint hagyományörző íjászokkal. Ezalatt tagságunk folyamatosan bővült és csökkent; igyekezve közösségként egyben maradni; jelenleg 16 tagot számlál társaságunk. Két rendezvényünket említhetem, ahol sikerült társítanunk az audiovizuális élményt CD/DVD formátumú kiadvánnyal, ilyen volt a „VÁLSÁG!” nevezetű lemezünk 4 előadó szerepeltetésével, majd Boris Vian emlékére tartott estünk zenei kísérfanyaga is megjelent „VIAN50” címen.

Ezen kiadvány, mely a Vetület nevet viseli, mindazok számára lehet elsősorban hiánypótló, akik figyelemmel kísérték eddigi tevékenységünket. Induló rovatainkkal folyamatosan szeretnénk bemutatni azokat a művészeket, zenészeket és csoportokat, akikkel kapcsolatba kerültünk, együttműködtünk (MMACT/MMART). Emellett tagságunk is szóhoz jut; interjú formájában segítve a mélyebb megismerést (MMI). Költők és írók is bemutatkoznak, későbbi terveink szerint talán önálló formátumban is, jelenleg ízelítőként néhány alkotásuk olvasható. Ezen kívül tagságunk személyes érdeklődési köre is nyilvánosságot nyer oldalainkon.

Terveink szerint a Vetület harmadévente jelenne meg szabadon letölthető formában az Interneten, az esztendő végén pedig évkönyvben kiadva, amennyiben ezt az anyagiak lehetővé teszik. A fentiek alapján zártnak tekinthető kiadványunk, ennek ellenére arra biztatom olvasóinkat, ha világunkba illeszkedő cikkel, alkotással kívánna bekerülni, ne habozzon megkeresni bennünket.

„Mahakala és Mahayana Buddhizmus, posztkonstruktivizmus, az ipari gépek éneke és zaja, a posztmodern korban való felnövés és élet. A szavak nem pontosak, így a további kategorizálást a hallgatóra bízuk.” – írja magáról a II esztendeje alakult zenekar. Kevés interjú készült eddig velük, fél évtized után ezúttal a jelenlegi állapotról faggattam Őket.

Szelevényi Gellért:–Igazán régen volt, hogy interjút készítettem Veletek, azóta komoly átrendeződésen esett át a zenekari tagság. Mindenekelőtt beszéljetek, kérlek erről a folyamatról, az új tagokról a jelenlegi felállásról...

Entrópia Architektúra:–Komoly fejlődésen, nehéz időszakokon esett át a zenekar. Az átrendeződs tulajdonképpen elmozdulás volt a játéktól az életút felé. Nem tagadom kezdetben kísérleti zenekarként neveztem magam is az Entrópia Architektúrát. A kísérletezés játékos, gyermeki szakaszából azonban tovább kellett lépni. Talán furecsán hangzik, de az alkotó kreativitását korlátozza a túl nagy tér vagy szabadság. Tehát e gyermeki szakasz végét követte egy hosszú inaktív majd egy dinamikus átrendeződsi szakasz (rövid idő alatt sok ember megfordult a zenekarban).

Azonban végül rátaláltunk a jelenlegi és reményeim szerint végleges felállásunk tagjaira: Orosz Philippe Balázs fagottos és Grabow Wolfgang András basszusgitáros szinte egy időben történő

belépésével elkezdődött a mögötünk álló másfél év szisztematikus fejlődése. Látásmódjkkal és technikai tudásukkal kiegészítik, erősítik és egyensúlyt teremtenek.

Zeneileg és szervezési szempontból egyaránt megerősödünk, a céltalan bolyongás véget ért, az Entrópia Architektúra elindult a kijelölt útján.

Sz.G.:–Hatásokként jelenleg a Mahakala és Mahayana Buddhizmust, a posztkonstruktivizmust, az ipari gépek énekét és zaját valamint a poszt-posztmodern korban való felnövést és életet jelölték meg. Ez utóbbi kettő nem szorul magyarázatra, az előbbiekkel kapcsolatosan azonban mélyítenétek kicsit a „barázdát”?

E.A.:–A tradíció képes egyedül jellemezni azokat az energiákat és erőket, melyek folyamatosan ott sisteregnek a kimondatlan szavaink körül. A rituálé fontos eszköz ahhoz, hogy kiszakadjunk a konstans szakrális és szellemi környezetszennyezés szorításából, hogy megálljunk és kicsit a csendben odafigyeljünk a valóságra. A tradíció súlya elsöpri a jelen lerakódott szemetét. Ebben a csendben hangokból faragunk posztkonstruktivista szobrokat, amik az abszolút jelen letisztult formáit mutatják meg. Ezek a dolgok ősiek és sokkal ösztönösebbek annál, hogy érdemes legyen esztétikai eszközökkel összekenni őket. Entrópia Archi-

ENTRÓPIA ARCHITEKTÚRA

tektúra, leromboljuk a struktúrát, s a romokból újra alkotjuk, és megint, majd megint. Samsara, vagy tudatos körben járás? A választ a hallgatóra bízom.

Sz.G.: – Augusztusban megjelent első lemezetek, szerencsém volt fül és szemtanúként részt venni a sóskúti stúdiózásnál. Sokaknak mérföldkő az első hanghordozó, fél év távlatában milyen a viszonyotok a koronghoz?

E.A.: – Az elkészült lemez pontosan megfelel a céljának. Annak, ami egy első lemez funkciója, hiteles ízelítőt nyújt azoknak, akik szeretnék megismerni a munkáinkat. Hűen tükrözi azt a hangulatot, ami mélyen áthatja minden általunk hallatott hang születését. Mérföldkő, ami egy az addigiaknál sokkal strukturáltabb út megkezdését jelzi.

Azonban azóta sok változáson mentünk keresztül. A szerencsétlen külső körülmények közrejátszása miatt elég lassan készült el az első lemezünk. Ez jócskán visszavett a bennünk rejlő lendület lehetőségéből, ráadásul viszonylag sokat változott a zenénk. Meg kell tanulnunk a saját fejlődésünk sebességét megfelelően kezelni.

Sz.G.: – Mindig kollektívaként definiáltatok a zenekart. 11 év távlatára húzódik meg mögöttetek, volt egy komolyabb váltás, amiből felfrissülve és megerősödve születtetek újjá.

Az alkotóközösségek kohéziójáról, a közös munkáról felemlés tapasztalataim vannak, és az idő múlásával nem feltétlenül pozitív irányba billennek... Nálatok és a környezetetekben miről tudtok beszámolni?

E.A.: – A kérdésre nehéz egyszerű választ adni, a részletes magyarázat pedig egy soha véget nem érő szemantikai vitafolyamot eredményezne. Így az Entrópia Architektúra alkotásaihoz hasonló ösztön szintű szavakkal igyekszem összekapcsolni a múlt és jelen kérdéseinek mindenkori értelmét. Az Entrópia Architektúra egy érzékeny szellemi és lelki entitás. Nehéz harcok árán, de elérte azt az őszinteségi fokot minden tag egyéni részvétele, ami ennek az entitásnak az önálló létehez szükséges. Ehhez meg kellett, hogy találjuk önmagunk. Jelen felállással teljessé vált a folyamat, amire abban a régi interjúban utaltam. Innentől nincs értelme az egyént vizsgálni, hiszen ami megszületett az sokkal több, mint a részét alkotó egységek. A kísérletet befejeztük, okafogyottá vált a kollektívista, vagy hierarchikus közösség kifejezés. Ami keletkezett az alkotás egy újra értelmezett energiaszintje, szavak nélküli áramlás.

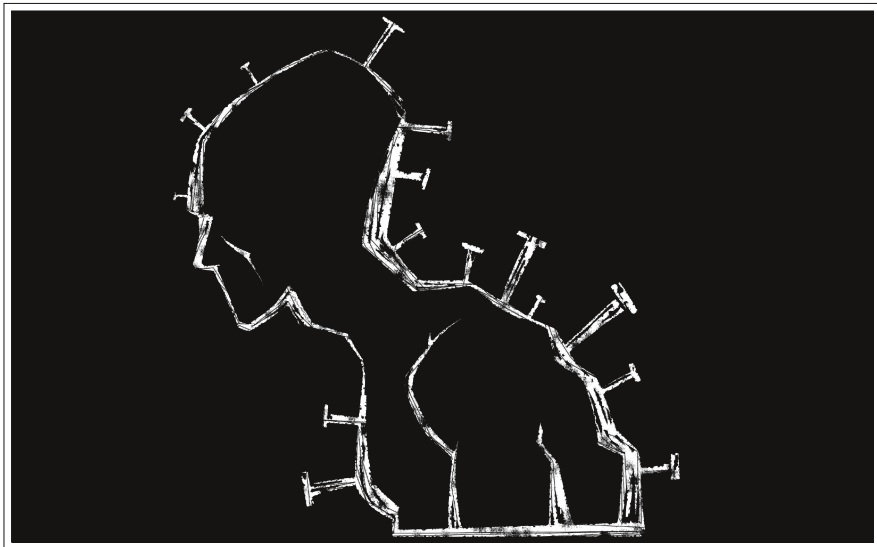
Sz.G.: – Lemez, honlap, havonta koncertek. Úgy tűnik, valami tényleg elindult; már nem egy holdudvarnak játszottok! Az Entrópia Architektúra azonban ré-

tegzene, és gondolom az is marad. Milyen lehetőségeket, kitörési pontokat reméltek ebben a viszonylatban?

E.A.:–Egyfelől a zenei egység, a résztvevők gondolatának és ér-

igényli a legtöbb energia ráfordítást a zenekarnak.

Sz.G.:–A múltban meghatározó volt a spontaneitás és akciószerűség, előfordult, hogy perfor-

zelmi kohéziójának szintje fontos. Ami ebben az időszakunkban a visszavonult gyakorlással fejleszhető tovább. Másfelől a kialakult közönség igényli azt, hogy foglalkozunk velük, fenntartsuk a bensőséges viszonyt, melyet a rendszeres koncertekkel tudunk biztosítani. E két pólus közt egyensúlyozunk.

Szeretnénk a lehető legszélesebb körben előadni alkotásunk a hazai és az európai színpadokon egyaránt. Ezt a „mainstream” felé történő elmozdulás nélkül. Jelenleg és a közeljövőben ez a cél

mance-ba ágyazva láhattuk fellépéseket. A jelenben én kötöttnek és fegyelmezett zenének érzem az Entrópia Architektúrát. A „társadalmi elégedetlenség” mintha háttérbe szorulna, átveszi a helyét a lélek? Hiszen legtalálhatóbban meditatívnek lehetne nevezni a zenéteket, sőt akár egy koncerteteket..

E.A.:–Tekintve a tényt, hogy régóta ismerjük egymást és valóban szinte a kezdetektől figyeled, az Entrópia Architektúra útját megértem az érzésed. A változás, a meditatív szubsztancia mindenképpen

helyénvaló meglátások. Ennek a változásnak a jellege azonban összetettebb és árnyaltabb a spontaneitás kontra fegyvelmezetség látszólagos ellentéténel. Az elmúlt idószak ezzel a jelenlegi felállással egy közös gyermek tanulásának kezdeti szakasza volt. Az útkeresésen, szárnypróbálgatáson túlléptünk. Mivel kialakult e felállással az az irányvonal, vagy látásmód melyet Entrópia Architektúrának nevezünk a kezdetekben, kijelenthetem, hogy többé nem kísérletezünk. Az elmúlt másfél év tehát a strukturált-ság, a technikai fejlődés szakasza volt. Továbbra a magunk által kialakított rendszerek rombolása és újraépítése a folyamat, amit a hallgató velünk együtt átélhet, fizikai és szakrális téren egyaránt. Azonban e mögött egy meglehetősen bonyolult technikai és érzelmi rendszer

bújik meg. Az akció művészet még mindig lényegi jellemzője a zenénknek. A társadalmi elégedetlenség pedig túl egyszerű és pillanatnyi érzelem ahhoz, hogy képes legyek az Entrópia Architektúra jelenlegi kontextusában értelmezni. Egyedül a kontinuitás értelmezhető az avantgarde alkotói érzésével. Azonban mi nem folytatunk semmit, hanem az Úton járunk, ezt igyekszünk bemutatni mindenkinek, akit érdekel ennek a témának a megközelítése, s nyitott erre.

[HTTP://WWW.ENTROPIA-ARCHITEKTURA.ORG/](http://www.entropia-architektura.org/)

[HTTP://WWW.MYSPACE.COM/ENTROPIAARCHITEKTURA](http://www.myspace.com/entropiaarchitektura)

[HTTP://WWW.GOTHIC.HU/MAGANYTERULET_IN TERJUK_EA.HTML](http://www.gothic.hu/maganyterulet_in_terjuk_ea.html)

SZELEVÉNYI GELLÉRT

A

BŰVÉSZ

A szemekben félelem csillog, valami régi szarukeretes szemüveg lencséje.

Karcos emberek szivacsként rognak, facsarodnak, nyaklanak bizarr szinkópákra.

Előttük olajos hajú, kockaállú fiatal párducok.

Mancsuk puhán egymásra téve.

Gurul a dzsip, fényes, mint egy távoli galaxisból idetévedt szerkezet.

Vasai krómos tükrök.

Tekintély.

Vér és ondó hajtja mindet.

A kabátok mélyén reggel gyomorgörcs.

Örülök, hogy van dolgom, korán kelek.

Metrószag.

És van még hitem, hitelem is.

Addig nem dögölhetek meg.

Kiszívható nedvek.

Van még két kristálygolyó, ami látja, üvölt a bűvész, viaszkos arcán rúzsos száj.

Tátja, mint a krokodil, vele nevetünk üvöltve, mi is.

Majd, ha elevenen elégttem, szanaszét hordták tagjaim.

Hasznos tagja voltam a társadalomnak.

Újrahasznosítható.

Nem hagyok maradékot magam után.

Vasalófejű adminisztrátorok kocogtatják a jegeces vizet ivótáljukban.

A bűvész csettint ujjával, szeme fehérje két fénykürt a setét, havas éjszakában.

Hull a papírhó, konfetti, áll a bál.

Másnapra papírtrombiták hullái lepik el a metrók sínjeit.

Léggömbök, leeresztett hólyagok vízzel teli kukákban.

Kartonpapír.

Egy házfalra felírta a teremtés utolsó nagy titkát.

Meneteljünk együtt, hát újra, hiszen bűn, ha nem veszel részt a táncban.

Meneteljünk.

Meneteljünk.

Meneteljünk...

KOVÁCS ROLAND

„Ebben az alanti világban azonban az elemek durva formák, anyagi tömegek és anyagi elemek, az egekben viszont természetüket és tulajdonságaikat megőrizve található meg. Égi módon léteznek, sokkal tökéletesebb formában, mint a Hold alatti világban.”

AGRIPPA, HENRICUS CORNELIUS
AB NETTESHEYM

Megállapítható, hogy jelen kiállítás nézője számára Lynda Stevens képei nem csupán az alkotó művész különféle absztrakciói, sajátos (el)vonatkoztatási rendszerének quadrokba foglalt megnyilvánulásai, hanem szerencsés esetben magának a befogadónak is szenzuális alapú lét-„felismerései”.

Az, az először talán messzemenően szubjektívnek gondolt világ – értelmezés, melyet a művész, az itt felsorakoztatott, aprólékos gonddal megalkotott műveivel közvetíteni próbál, meditatív projekció nélkül is befogadhatóvá, egészen közérthetővé – felismerhetővé – válik, amint alaposabban tanulmányozni kezdjük a képsíkból kimozduló felületek struktúráját: a Létbe vetettség materiális lenyomataival találkozunk. S valóban; az érzékeny festőművész tábláin mindjobban felismerhetővé válnak bizonyos közzölni kívánt események, látszólag összefüggésüket vesztett élmények s az anyagon túli princípiumok szinte ásványi lenyomatai.

Maga a művész, legutóbb, belső képzalkotási mechanizmusát lelki automatizmusként határozta meg,

melyben tudatalatti benyomások ár-
apálya váltakozik. A bensőjében fel-
sejlő képek megragadásakor azok
spontaneitására figyel fel s elkerül-
ni igyekszik az irányítotttság (nem-
ritkán tévutakra vezető) befolyását.
Ilyen szempontból – saját megfo-
galmazása szerint – minden egyes
műve kísérlet. Az időpillanatban
megtalálható zen fellelésére tett kí-
sérlet. Lynda Stevens jelen tárlatán
a befogadó számára is adott tehát
a felfedezés lehetősége: a matéria
elpusztulásának, átalakulásának és
átszellemítésének megismerése!
Egyúttal észrevehetjük, hogy ez a
keresett és vágyott zen-pillanat ana-
logikusan megegyezik az alkímiai
processzus talán legfontosabb, egy-
ben legveszélyesebb stációjával is.

Lynda Stevens képein igazából
nem történik meg a kritériumsze-
rűen elvárt, tárgyi forma alóli tény-
leges felszabadulás. Mindenki
számára nyilvánvaló, hogy Stevens
alkotásain az anyagszerűségen ma-
rad a legnagyobb hangsúly, s az
anyagi világ elemei a maguk ta-
pintható valóságában jelentkeznek
festményeinek többségén. Ugyan-
akkor a műtárgyak létrehozásakor
személyiségének leparlóedényében
olyan folyamat megy végbe, melyen
keresztül a durva-anyag számunk-
ra láthatatlan, szubtilis minőségei
is megnyilvánulnak, vizualizálható-
vá válnak: a műveken többek közt
ezért jelenhet meg következetesen
az arany-szín, mint a mindenben
jelen lévő és mindent átható rejtett
erő egyetemes szimbóluma, illetve
valósága. A hét segéd (azaz a boly-

gók) által uralt világ a végzetnek van alávetve: ez az eimarmené. Lynda absztrakciói a tudatosan felfogott, végzet uralta világ megértésének lenyomatai, sajátos nyelvezettel ábrázolt képi megfogalmazódásai. A kollázsszerűen alkalmazott anyagokkal nem modern assemblage-okat hozott létre; a hangsúly épp, hogy nem a bevont tárgyak kontextusból kivontságán van; az összeépített (együttal össze is olvasztott) elemekből álló fraktúrák egyfajta geografikus lenyomatok. Jelentésrétégük felszínén ezek csupán spontán módon létrejött érdekes anyag-megfolyások, részben alakított dermedések, ám valójában nem mások, mint távlati tájképek, a vertikális pólus-pontból szemlélt, domborzati elemeket felidéző térképek, melyek az ember számára – közönségesen csak sejtett, de bizonyos tudati szinteken teljességgel – megismerhető (realizálható) toposzokon igazíthatnak el. Éppen ezen a ponton kerül művészete távol a Kandinszkij-féle, XX. századi szellemi művészettől: egyfelől hűjával van a szám-alapú, konstruktív kimódoltságnak, de az öncélú, minden naturális utalás nélküli, esztétizálást is önkénytelenül elkerüli. Másfelől tekintve, pusztán témaválasztásaival is messze elhalad a jelenségek redukciójára törekvő, mégis a káprázat impressziókon alapuló prezentációját szem előtt tartó absztrakt művészet mellett.

Ahogyan oeuvre-jére általánosan jellemző, az itt bemutatásra került művein sem az egyszerű formák-

kal jelöl, nem egyszerű színeket alkalmaz, s csak esetenként közvetít még csak nem is áradó érzelmeket: műveivel magasabb princípiumokról nyilatkozta ki. Képeivel a tárgyi világ jelenségeit azok esszenciális alapjainál ragadja meg; szükségtelen a kényszerített (irányított) átszellemítés.

Lynda Stevens vegyes technikájú alkotásai tulajdonképpen a hermetikus mortifikáció olyan állapotképei, melyeken a külső (érezkelt, s együtt-álmodott) világ támasz értékű képei felbomlanak, elenyésznek, majd a kataléptikus állapot halál-pillanatában a disszolúciót követően a megértett képek már az eloldódottságot tükrözik. (A képeken a fehérek gyakorisága ezért lehet szintén szembetűnő.)

A haláltusában kicserélődnek az ismert formák, helyükre a borzalom megtapasztalásával a természet fénye szüremlik be! E földöntúli, új fény látható Lynda képein; őket nézve ezért nem a primér, dekoratív, modern festményeken megszokott színvilággal találkozunk. Tudatosan vagy tudattalanul akár: döntően az arany – a kvintesszencia – megőrzéséről, megtartásáról szólnak e képek.

A szétesés, a roncsolódás körülményei közt is uralni próbált tudatosság az applikációk valós háttére.

[HTTP://WWW.GOTHIC.HU/GALERIA_LYNDA_STEVENS.HTML](http://www.gothic.hu/galeria_lynda_stevens.html)

RÁSONYI ÁBEL LÁSZLÓ

Sokakat tölt el áhítattal az érzés, ha templom mellett elhaladva orgonaszó dallama szűrődik ki a vastag falakon át. Semmivel össze nem hasonlítható hangja, lenyűgöző kinézete nemcsak hangszerként, de képzőművészeti alkotásként is egyedülálló. Legtöbbünk számára természetes módon az orgona neve az egyházzal-egyházi zenével kötődik össze, hiszen napjainkban többnyire templomi hangszerként használatos, istentiszteleteken a kántor a gyülekezet énekét kíséri rajta.

Története a messzi múltba nyúlik vissza, már a Biblia is tesz említést a jeruzsálemi Salamon-templomban használatos olyan hangszerrel, amelynek sípjait a levegő mesterséges befúvásával szólaltatták meg. A hangszer elődjei minden bizonnyal a kezdetleges pásztorsípok majd a több összeillesztett ajaksípból készített Pán-sípok voltak. A működési elv alapján a tömlős dudák is előfutárként említhetők.

Az ókortól beszélhetünk ténylegesen orgonáról, ebben az időszakban jelentek meg a víziorgonák, az úgynevezett hidrauliszok, jelen írás tárgya is az orgonák ezen válfajába tartozik; ismertetöm az egyedülálló aquincumi víziorgona történetét járja körül. Ezelőtt azonban további kultúrtörténeti adatok következzenek...

A hangszer feltalálását Ktesibiosz (Kr. e. III. és II. század) nevéhez kötik, Heron és Vitruviusz fennmaradt leírásai ismertetik az akkor még gépnek, nem pedig hangszer-

nek tekintett szerkezetet. Rómában a cirkuszi játékoknál jeladásra, színházi előadások kíséretéhez már mint hangkibocsátó eszköz használatos, majd a császárság korában házi hangszerként is elterjedőben volt. A hidraulikust a IV. századtól folyamatosan váltja fel a pneumatikus (levegővel működő) rendszer. Ahhoz, hogy a barokkban fénykorát élhesse, csaknem három évszázadnak kell eltelnie, fontos szerepet játszott ebben a bizánci császári ceremóniákon való használata (ennek következtében folyamatosan az egyházi liturgia részévé is vált, templomi szerepre ennek következtében tett szert), majd hatalmi szimbólumként való ajándékozása Európa udvaraiba – az orgona egyre nagyobb tiszteletnek örvendett. De nemcsak a tisztelete, a mérete is ez idő tájt növekszik (a hordozható, portatív orgonák a megszokottak ez előtt), a 900-as évektől készülnek a szekréynagyságúak, Angliában 980-ban már hatalmas méretű építenek a winchesteri apátság részére. A szigetországhoz köthető az antik orgona középkori orgonává válása, ők kísérelték meg a gregorián dallamokat a klasszikus görög zeneelmélettel összhangba hozni. A méreti növekedés következtében egyre nehezkesebbé vált a hangszer kezelése, amit a XIV. században először alkalmazott pedálsor alkalmazásával könnyítettek, a fűjtató, a szelláda és a traktúra (a játszóasztalt és az orgonaszekrényt összekötő szerkezet) tökéletesíté-

AZ AQUINCUMI ORGONA REKONSTRUKCIÓJA

sével pedig elérkezett az orgona első fénykora a barokkban.

Visszanyúlva az időben találjuk az orgona legismertebb hazai vonatkozását, a már fentebb említett aquincumi víziorgona „személyében”, hiszen a mai Óbuda területén került elő a római kor egyetlen antik orgonája.

G(AIUS) IVL(IUS) VIATORINVS
DEC(URIO) COL(ONIAE) AQ(UINCI) AEDI
LICIVS PRAEF(ECTUS) COLL(EGII)
CENT(ONARIORUM) HYDRAM COLL(EGIO)
S(UPRA) S(CRIPTO) DE SUO D(ONUM)
D(EDIT) MODESTO ET PROBO
CO(N)S(ULIBUS)

A meglelt orgona szélládájára erősített bronztábla utal vissza történetére, mely szerint:

„Gaius Iulius Viatorinus, a colonia rangú Aquincum városi tanácsosa, egykor aedilis, a posztósok társulatának parancsnoka, Modestus és Probus konzul-sága alatt (Kr.u. 228.) saját költségén orgonát ajándékozott a posztósok társulatának.”

A posztós céh székháza a városfalon belül állt, a közösségi életben betöltött szerepe fontos volt a város életében, a tűz észlelése is a közért vállalt feladatai közé tartozott, többek között a tűzoltóság laktanyája is ebben az épületben volt. Az ajándékozott orgona itt volt elhelyezve, ünnepségeken szóltatták meg. A sors fintora, hogy az utókor pont a tűznek köszön-

hette megmaradását, egy III. századi tűzvész következtében a pincébe leszakadt hydraulus a törmelék alá került 1931-ig, ekkor Nagy Lajos (régész, művészettörténész és muzeológus) talált meg 400 db ép és töredékes részt, melynek sajnos negyedrésze a II. világháborúban elveszett.

Az orgona személyes történetéről több is kiderült, egy római szarkofág felirata szerint T. Aelius Justus a II. segédlegió zsoldosa és orgonistája, valamint hitvese, Sabina játszott a hangszeren. Aelius fájdalomról Nagy Lajos fordításában ekképpen emlékezik meg:

„Lezárva egy kőkoporsóban fekszik Sabina, a jámbor, kedves feleség. Művészetekben tanult lévén, ő az egyedüli, ki felülmúlja férjét. Kedves hangja volt, s ujjáival pengette a húrokat. De hirtelen elragadtatva, hallgat. Harminc évet élt, jaj, sajnos ötlet kevesebbet, de három hónappal és tizennégy nappal többet. Ő maga örökké fennmarad a lakosság emlékében, mert gyakran és kedvesen orgonázott előtte. Légy boldog, bárki is olvasod e sorokat, őrizzenek meg az istenek, és jámbor hangon énekeld: Aelia Sabina, Isten veled!”

Az orgona paramétereit illetően kisméretű (17 cm széles, 35 cm hosszú, 62 cm magas), kézzel hordozható hangszerként működött, ón, ólom, réz és cink ötvözetből álló 52 egységes sípsor gazdagította, amin egyszerre egy hangnemben lehetett játszani.

Rekonstrukciója Óbudán az Aquincumi Múzeumban jelenleg is megtekinthető. A pneumatikus változat készült el így a pécsi Angster cég és az Állami Tűzoltóság jóvoltából. Az eredetivel megegyezően 52 sípból álló négyregiszteres 13 billentyűs hordozható hangszert fa szekrényre építették, és a mai napig is megszólaltatható. Hogy milyen jelentőséggel bír ez a páratlan ókori lelet, arról nemcsak a honi szakirodalom, de a kizárólagosan ennek az orgonának szentelt bőséges idegen nyelvű könyvek és leírások is tanúskodnak.

[HTTP://WWW.AQUINCUM.HU/](http://www.aquincum.hu/)

[HTTP://HU.WIKIPEDIA.ORG/](http://hu.wikipedia.org/)

[HTTP://WWW.MYORGANMUSIC.COM/](http://www.myorganmusic.com/)

Felhasznált irodalom:

Kaba Melinda: Az aquincumi orgona. Osiris – Budapesti Történeti Múzeum, Budapest, 2001.

Nagy Lajos: Az aquincumi orgona. Budapest, 1933.

SZELEVÉNYI GELLÉRT

A**FELTÁMADÁS FORMULÁJA**

Zsebkendőbe sárt
Szerelem, átsugárzik
Szívemen, mint
A röntgensugár
Csontkoporsóba zárt
Sejteken, elrohad a nyár.

És vadhúsként nő a fellegek
Arcán a villám.

Gennytengerben matató
Vitorlás, árboc nélkül
Nem létező jégvilágban
Szalad tova, és néma,
Ismeretlen környék
A szomszéd szoba,
Benne tivornyázik és tort ül
Jézus tizenkét mennyasszonya.

K**INCS**

Szép lányok,
mint kis Szeráfok
görbülnek bele
az éjszakai lébe,
homlokuk koppan
a parttalan tavon,
a gyémántokkal kilúgozott kőben.

Apám halott.
Anyám jós,
a bátyám büszke férfivá érett,
csak Én ülök a csillagok trambulinján
nézve, nézve a messzeséget.

VERDES CSABA

A Memento Mori közösségét bemutató rovatunkban (MMi) Patkós Rékával beszélgettem. Hogyan kerül valaki az Egyesült Arab Emírségekből Magyarországra? Mi készítené valakit arra, hogy emberi bőrről maradandó nyomot hagyjon? Hogyan látja a világot egy vegán deathrocker? A válaszokból erre is fény derül.

Szelevényi Gellért: – Kezdjük talán az ismerkedést Veled egy számodra nem túlzottan érdekes – feltételezem természetes – témával, amin azonban rengetegen meglepődnek. Te életed egy részét Abu Dhabi-ban, az Egyesült Arab Emírségekben élted le, nem éppen az ott megszokott klisék között gondolkodva... Milyen pozitív-negatív élmények formáltak, mi az oka, hogy Magyarországon kötöttél ki?

Patkós Réka: – Igen, ezen valóban sokan meglepődnek, de számomra nem is lehetne természetesebb, mert nem csak hogy életem egy részét töltöttem ott, hanem ott nőtem fel. Abszolút az otthonomnak tekintem, szóval bármikor szívesen beszélek róla.

Első látásra tényleg elég furcsa lehet elképzelni egy viszonylag extrém kinézetű alakot egy olyan helyen, ahol úgy képzelik az emberek, hogy csadorban járnak a nők – nos ebben van is némi igazság, néha tényleg érezni a kontrasztot. Ennek ellenére egy végtelenül nyitott és elfogadó hely. Arrafelé udvariasabbak az emberek annál, hogy beszéljanak vagy bunkók legyenek az utcán, ha a másik számukra furán néz ki. Ez való-

színűleg abból fakad, hogy ott az emberek 80%-a külföldi, a világ minden tájáról, ezért akkora kulturális különbségek vannak, hogy meg se kottyan egy fura haj, egy óriás turbán, vagy éppen valami Afrikai fejdísz. Mindenki más, mindenki különleges a maga módján, és jól megtanultuk a tolerancia gyakorlatát. De magukban ezt is biztosan amolyan európai hóbortnak nézik.

Már gyerekként is nyilvánvaló volt, hogy egy kicsit elvontabb és kreatívabb vagyok, mint a többi srác körülöttem, szóval az, hogy ezen az úton fejlődtem tovább, megkérdőjelezve a körülöttem lévő világot és kulturális szokásainkat, talán egy természetes folyamat volt. Erre persze az ottani erős kontrasztok jól rásegítettek. Abu Dhabi egy modern, viszonylag liberális, nyugodt hely, de egyben a tökéletes megtestesülése a vadkapitalista, eldobható társadalomnak, amitől időközben egyre inkább eltávolodtam. Közelről látni, érezni minden porcikámban azt, hogy hogyan fejlődik egy viszonylag szerény fiatal kis ország, egy város, amiről épp hogy anno a Garfieldből hallottak az emberek egy ultragazdag turista mennyországgá – elég furcsa volt. Ugyanakkor mégis úgy érzem, hogy mi építettük, mindenki formált rajta egy kis darabot. Annyira új volt az ország, ha akartunk valamit, nekünk kellett megcsinálni. Nem voltak nekünk való koncertek, nekünk való fesztiválok, klubok, vagy akármi más, ami egy átlag goth, metal, vagy akármilyen alternatív szubkultúrához tartozó

embert megfogott volna. Nekünk kellett létrehozni őket, mint ahogy ezt szokás, abszolút D.I.Y. (Do It Yourself; a szerk.) módszerekkel. Azóta ezek a dolgok már bőven kinőtték magukat, amire mindannyian büszkék vagyunk. Ugyanakkor kevesen voltunk, így a különböző színterek összefogtak és támogatták egymást szerencsére – ez manapság viszonylag ritkának minősül máshol a világon.

Mint ahogy említettem, ezáltal sok pozitívum és negatívum is ért, viszonylag szigorú hely volt, elég durva cenzúrával, szóval nem volt egyszerű hozzájutni olyan kazettákhoz, CD-khez, könyvekhez vagy akármí másához, amit a hatóság ártalmasnak ítélt meg. Persze megoldottuk a kérdést némi csempész-munka árán. Néha amikor errefelé mesélnek az emberek az itteni 70-es évekről, teljesen át tudom érezni, mert ugyanaz ment ott is, a titkosrendőröket is beleértve. Viszont ha annak a tipikus képnek megfelelt az ember, amit elvártak tőle, maximális nyugalomban és békében élhetett. Még a lakáshoz az ajtókat sem kellett soha kulcsra zárnunk – de hát mindennek megvan az ára... Mindenesetre akárhogy is nézem, nagyon szeretem azt a várost, mert kevés olyan hely van a világon, ami önzetlenül annyi lehetőséget, nyugalmat és kedvességet kínál az embereknek – luxuskörülmények közt –, mint Abu Dhabi.

Magam sem tudom pontosan, hogyan kötöttem itt ki, nem gondoltam volna hogy valaha itt fogok élni Bu-

dapesten, de örülök neki. Nagyon-nagyon sok helyen megfordultam már, de valami mégis megfogott Magyarországon. Lehet az, hogy mégis csak itt él sok családtagom, esetleg az itteni barátaim, vagy éppen a Marco Polo volt, ne adj' isten egy régi szerelem, de a lényeg az, hogy az utolsó percben úgy döntöttem, hogy Magyarországot választom Amerika helyett. Ma már tudom, hogy ennek mind így kellett lennie, mert jól érzem magam a bőrömben a párommal, az hogy hova megyünk ezután, az még a jövő zenéje.

Sz.G.:–Aki Veled találkozik, előbb-utóbb megkerülhetetlenül szembesül vegan életformáddal. Többen keverik ezt a vegetarianizmussal... Kifejtenéd mit takar pontosan a veganizmus, miért élsz veganként, milyen hatással van ez Rád, és véleményed szerint a környezetedre?

P.R.:–Nem szoktam különösebben felhozni a témát, de igazad van ezzel kapcsolatban; aki ismer, előbb vagy utóbb tényleg szembesül ezzel.

Először is elmondom a különbséget a vegetáriánus és vegan között hogy érthető legyen: a vegetáriánusok nem esznek húst, de általában esznek és használnak is más állati eredetű termékeket. Ellenben egy vegan általában etikai okokból, az állatok kizsákmányolása és legyilkolása ellen tiltakozik, és ezáltal szigorúbban veszi a „nem ártás” fogalmát. Egy vegan nem eszik semmilyen állati eredetű dolgot, és nem is használja őket, szóval nem iszik tejet, nem eszik tojást, nem használ

bőrt és egyéb más dolgokat is mellőz, tudván hogy etikailag nem vagyunk jogosultak önös célból ártani más érző lényeknek, ha nem muszáj. Mára már a világ legnagyobb dietetikus szövetségei is alátámasztják azt a tényt, hogy nincs szükségünk ezeknek a fogyasztására, szóval igazából kulturális szokásokról van szó. Amit mellest 53 milliárd szárazföldi állat bán évente.

Én személyesen azért vagyok vegan, mert tisztelem és szeretem az állatokat, és sajnos tudom, hogy mi megy a nagyipari állattenyésztésben és feldolgozóüzemekben, ahonnan manapság származnak ezek a „termékek”. Úgy ahogy vannak, kímérltik a kínzás és a gyötrellem fogalmait, ez reménytelen, pokoli élet, és kegyetlen halál a semmiért. Négy éve úgy döntöttem, én ehhez soha többet nem fogok hozzájárulni. Szerencsére elég gyorsan átszokik az ember arra, hogy hogyan kell máshogyan elkészíteni a kedvenc ételeit, és hogy hol szerezheti meg ugyan azokat a dolgokat amiket addig, szóval nekem igazából fel sem tűnne, hogy vegan vagyok, ha nem kérdeznék meg néha. Sejttem, hogy ezt sem sokan feltételeznék rólam, de az utolsó hajfestékemtől kezdve a legdurvább csizmámig mindenem vegan, és nem tesztelték azokat állatokon. Érdekes módon ez sok mindenre van kihatással, mert azóta sokkal tudatosabb és környezetbarátabb is lettem egyben.

Hogy milyen hatással van ez másokra? Hmm. Először sokan nem értik, hogy ez miért fontos, vagy mi-

ért jó, de változnak a dolgok, és egyre többen belátják, hogy ha békét szeretnének a világban, akkor ennek megteremtését bizony magukkal kell kezdeni. Sok olyan dolog van a világon, amihez kevesek vagyunk, hogy bármi érdemleges változást hozzunk, de ez pont nem az. Itt a kereslet és a kínálat határozza meg a jövőjét ennek az egész torz gépezetnek, ami annyi áldozatot követel. A közvetlen környezetemben is egyre többen kérdeznek róla, egyre többen lesznek vegetáriánusok és veganok, mert meglátják, hogy nem is annyira nehéz, sőt, még olcsóbb is.

Sz.G.: -Húst nem fogyasztasz, de hússal „dolgozol”. Tetoválóként dolgozol az Octopus Tattoo-ban, ami nem a hétköznapi szakmák egyike. Téged is bőségesen tarkítanak már munkák... Mi vonzott ebbe az extrém világba, mik a tapasztalataid, hol képzeled el a helyed ebben a szintén „telítődő-szakosodó” szakmában?

P.R.: -Ez a világ azóta vonz mióta az eszemet tudom, azt hogy mi volt konkrétan ennek az oka, már utólag biztosan össze-vissza elemezhetném. A lényeg viszont biztosan az, hogy egy jól átgondolt tetoválás önkifejezési lehetőség, egyben dekoráció, és nem utolsó sorban a lélek egy kis tükre, ezért elég fontosnak tartom. Szerencsére eddig csak pozitív tapasztalataim vannak, nagyon jó helyre kerültem, pont jó időben és meg is becsülnek. Ami talán a legfontosabb, hogy azt csinálhatom ami a legközelebb áll hoz-

zám, és amit szeretek. Hosszútávon mindenképpen stílusilag és technikailag is elismert tetováló szeretnék lenni, és ezért mindent meg is teszek. Azt, hogy esetleg egy barlang szélén fogok tetoválni Indiában vagy épp egy saját szalonom lesz valami nagyobb városban, az megint csak attól függ, hogy melyik irányba szeretnék haladni.

Sz.G.: – Biztosan nem tiltakozol ellene, ha azt mondom, Te kívül-belül nagy zenerajongó vagy. Bemutatnád azt a zenei világot, amit szívesen hallgatsz, ahová itthon vagy külföldön koncertekre eljársz?

P.R.: – Ha-ha! Elég nehezen tudnám letagadni... Tényleg nagyon fontos szerepet játszik az életemben a zene, ez mindig is így volt.

Ha nagyon be kellene magamat kategorizálni, akkor azt mondanám hogy a hozzám legközelebb álló műfaj az a gótikus rock, azon belül pedig inkább a punkosabb vonal, a deathrock. Ez a vonal az én szememben talán az, amiből ez az egész szubkultúra indult, és a saját nyers, de olykor nagyon lendületes ritmusában valahogy megfogja a kis lelket. Mivel a punknak és a gothnak a tökéletes egyvelege, mindkét vonal megtalálható benne, drámai, de mégis erős töltete van mind a mondanivalóval, szarkazmussal és a véget nem érő D.I.Y. szellemmel. Itthon leginkább az általatok szervezett bulikra járok, mint például a Nekromantika vagy a Batcave!, mert zeneileg mindig fel kell, hogy töltdjek. Külföldön a W.G.T., ami szin-

tén kihagyhatatlan számomra. Ha már ott járok, akkor mindig elnézek a Gothic Pogo Party-ra ami egy mini fesztivál ugyanott, ugyanakkor, de inkább a fentebb említett emberkéknek szóló zene és programok kísérik. Ott nagyon családias a hangulat, mindig van grillezés, tűz körüli beszélgetés, és sok-sok érdekes emberke mindenhol a világból. És persze dj-k meg zenekarok reggelig. Ezeken kívül elég sokféle zenét hallgatok, szóval nem meglepő ha egy psychobilly koncerten, vagy éppen valami világzenei sáman-dobolásos vagy tűz körüli ugrabugrálás közepette találkozunk.

Sz.G.: – Mivel a Memento Mori tagjaként kérdezlek, kíváncsi lennék, eddigi rendezvényeink közül melyikre vagy leginkább büszke, valamint milyen Hozzád közel álló területen lenne érdemes mozgósítani energiát, szervezni, alkotni?

P.R.: – Mindenképpen a Gothic Halloween jut eszembe, amikor eljött Ausztriából a Strange Doll's Cult meg a Collapsing New People. Fantasztikus volt a hangulat és a koncertek is (beleértve a az Autumn Twilightot), és az, hogy ehhez hozzájárulhattam a Memento Mori által, mindenképp megtisztelő. Úgy érzem hogy az ilyen típusú koncertekre talán több igény van mint azelőtt, valószínűleg a Batcave! bulik miatt. Természetesen továbbra is szívesen hozzájárulok a szervezéshez.

SZELEVÉNYI GELLÉRT

L ÜNEBURG

A zeneszerző már három ihletetlen nyári napja próbálgatta megtalálni zongoráján a fülében fészkelő dallam tökéletes lezárását, ami a dal úgy vezeti vissza a kezdő hanghoz, hogy bejárja és kioldja közben a hangnemváltásokban feszülő összes reszkető szépséget.

A ház felújítás alatt állt, az állványokon ácsok dolgoztak, verejtékezve, anekdotázva, ásítózva hordták felfelé az agyagcserepeket és a simára gyalult tetőgerendákat. A szegek és a kalapácsok ütemes csattogása lehetetlenné tette az alkotást, az ablakot a zeneszerző a hőség miatt nem csukhatta be. Megkísérelte éjjel is az alkotást, de szörnyen álmos volt, mert nappal a zaj miatt nem aludt, éjszaka meg a szatócs felesége verte a falat a zongorázásra válaszul, így a munka semmit sem haladt, a dallam nem akart lezárulni, nem sikerült visszakanyarítani a kezdőhangzat megemelő harmóniájába. Az ácsok komótosan haladtak a tető újjáépítésével, a szerző pedig egyre szenvedett, mert fülében a dal követelte a befejezést, és se zaj, se csend, sem egyéb muzsika nem csillapíthatta a hiánynak ezt a mindent túlharogó fájdalmát. Az egyik ácslegénynek, akinek lelke társainál befogadóbbnak bizonyult a zenére, a zongoramelódia annyira a fülébe mászott, hogy esténként, ahogy menyasszonyához látogatába igyekezett, öntudatlanul dúdolgatta, füttyörészte a zeneszerző

ablaka alatt hallott töredéket. Mátkája meghallván a szívszorító dalt, nagy, csendes szemeket meresztett rá, és bőrének érzékenysége is megnövekedett az éjben, amikor a legény megérintette. Hárman voltak immár a városban, akiket rabul ejtett a befejezetlen mű, hárman, akiket a csillagok felé indított, anélkül, hogy kegyelmet is adott volna erre az útra, hiszen a dal nem zárult le, nem találta saját ívét, a semmire nyitott kaput és kikergette oda a legfájóbb vágyakozásokat, és ezek hárman ott álltak, remegve, kielégületlenül a hangok teremtette sötét kozmoszban, és olyan egyedül voltak vágyaikkal, hogy álmaikban késeket éleztek tenyerükön. A töredékben maradt dallam száműzetés volt, egy ott-hon megpillantása, amibe betérni lehetetlen, mert a kapuja nem ér le a földig. Ezek hárman, anélkül, hogy tudtak volna egymás bajáról, ugyanannak a szomjúságnak a kínját hordozták.

Pár nappal azelőtt, hogy minden cserép a helyére került a tetőn, az ácsok között tragédia történt. Már alkonyodott, a zeneszerző bágyadt kézzel és kialvatlan szemmel ült a klaviatúra mellett. Fásultságában igyekezett olyan hangokat megszólaltatni, amelyeknek durva és váratlan atonalitása talán képes feltörni a dallamot fogva tartó hanglakatot. Éppen egyidőben történt, a zeneszerző erőteljesen leütött egy diszsonáns akkordot, az ácsle-

gény pedig egy darázs-fészekre bukkant az egyik cserép alatt. Védekezés közben a darazsakkal hadakozó fiú megcsúszott a poros ereszen, elveszítette egyensúlyát, aztán fejét az állványrúdba verve a mélybe zuhant. Odalent már nem lehetett segíteni rajta. Egy héttel később, már estére járt, a zeneszerző a tökéletes csömör közepén egy ópiumpipa meggyújtásával bajlódott, amikor a cseléd halk kopogás után bejelentett neki egy hölgylátogatót. Fiatal, reszketeg lány lépett be a szobába, halvány alakú, mint egy árnyék. Félszeg tekintetét a padlóra szegezte, majd helyet foglalt az egyik széken. Hosszú ideig egyikük sem szólt, mintha nem tudnák, mi a teendő ebben a váratlan, társas csendben. Egy gyufa sercenése, aztán egy játékosan leütött e-hang a zongorán, és a lány hallgatása megtört. Egészen halkán mesélte el a történetét, boldog ifjúkorát, amit vőlegényének szerelme beteljesített, önfeledt napjaikat, egészen a dallamig bezárólag, amit a fiú a haláláig oly gyakran dúdolt abban a szűkös kis manzárszobában, szerelmi fészükben. A lány elmondta, hogy a szíve nagyon fáj, és sokat tépelődött ezen a látogatáson, de amióta a legény elárulta neki, honnan származik a melódia, tudta, egy napon muszáj lesz eljönnie ebbe a házba, megtenni ezt az első és utolsó találkozást.

A tragédia az, hogy tökéletlen lényként kell megélnünk egy tökéletes sorsot. Ilyesmit mondott neki halkán a zeneszerző, de ekkor már nem a zongora mellett ült, hanem a lány előtt térdelt, és annak egészen finom öt ujjára helyezte saját öt ujját, és megpróbált helyet csinálni magában a helyzet elviselhetetlen bája számára, ami, úgy érezte, egy csöppet sem volt illendő egy friss özvegy társaságában. Azon kapta magát, hogy gyűrűsujja, akár egy billentyűt, néhányszor lágyan leüti a lány gyűrűsujját, és ekkor, ebben a pillanatban a fejében ez a kegyetlen, követelőző dallam megnyílt, feltárukozott, és fülében az egymást követő hangok sebesen, akár a víz egy lefolyón át, belesorogtak a régóta hajsolt tökéletes dalformába. A zeneszerző visszaült a hangszerhez, és eljátszotta az elkészült művet, egyszer, kétszer, háromszor is egymásután. Olyan volt az egész gyertyafényes éj, mint egy ünnep, egy halottvirrasztás. Pirkadatkor felemelte fejét a zongoralapról, látta, a lány már nincs a szobában. Kinézett az ablakon, az állványzatot elbontották, a kőmosott mintás nyári ég épp csak ébredezett. A csendben olyan hiányérzete támadt, amit csakis a tökéletes dolgok hagynak hátra az emberben.

MÉSZÁROS URBÁN SZABÓ GÁBOR

A

KERTBEN

Zene szől kelyhéből száz virágnak,
Tarka gyümölcsök ecetté vállnak.
Zöld pettyes gyíkok siklanak tova,
A levelek közt sáskák otthona.

Kígyóverem taszító hidege,
Kiárad iszonyú serege.
Kobaltkék párdúcok izzó szája,
Mind a világ halálát várja.

Hasítsd szét a fát, benne Istenre lelsz,
Életed a kérdés, most erre felelsz.
A Vég előtt tanulsz alázatot,
Aki idáig kísért, most elhagyott.

Cseppen a vér, csalán levelén,
Csigák csordája cammog szertesét.
Ezüst sorokat írnak a fűbe,
Pitypang magja száll, messzire űzve.

Lopott nyugalunk a tömeg dűlje,
Pendülve pattan a téboly húrja.
A sokaságban lelkünk kiszárad,
Vánszorgó létünk egyre sivárabb.

Börtönéből kiszabadult tudat,
Keres a fényben haza utat.
A Létezés zeng hozzá dicséretet,
Mert a Teremtés újra kilélegez.

KOVÁCS ROLAND

A fémcsap oldadról érkeztek, utaztak a 80-as dark-wave hullámain, de folyamatosan változnak, kísérleteznek; tárgyják a határokat. A nyíregyházi illetőségű Autumn Twilight túl van egy évtizeden – ennek kapcsán hitről, tervekéről nagy- és kishalakról kérdeztem a frontember Kiss „Padre” Pétert.

Szelevényi Gellért: – Honlapotokon a szövegvilágot tekintve a spiritualitást jelölitek meg. Ez meglehetősen tág fogalom, ebből kiindulva beszélnétek az általatok képviselt-közvetített szellemi vagy ezoterikus világról?

Kiss Péter: – Nem akarok misztifikálni, egyszerűen csak arról van szó, hogy szeretném megtölteni a szövegeinket tartalommal, szellemi-lelki táplálékkal az üres fecsegés, vagy az állandó szubjektív érzések leírása helyett. Ezt pedig egyedüli szövegíróként csakis a saját gondolataimnak, érettségi szintemnek megfelelően tudom tenni.

Az évek során kialakult egy értékrendszerem, egy életfelfogásom, világlátásom. Ha van egy érdemes gondolatom, megpróbálok megfogalmazni egy olyan szimbólumrendszerbe foglalva, ami valamennyire vizualizálható. Ezek a szimbólumok akár lehetnek vallásos vagy ezoterikus szimbólumok is, ami nekem fontos az az, hogy a gondolat megőrizze az üzenetét. Tehát a szövegek nem bizonyos hitrendszerekről szólnak, inkább azok segítségével, azok hangján, nyelvén keresztül szólalnak meg...

Nem is szeretném leszűkíteni ezt a tág fogalmat. Nem szeretnék vallásokat, irányzatokat, ideológiákat, könyveket, írókat említeni, mert azzal csak a gyümölcs héját adhatnánk át. Objektíven próbálok keresni a kultúrákban, vallásokban a közös szellemi és lelki értékeket. Ha egy szóval kellene meghatározni, hogy mi van a szövegek középontjában, akkor a hitet mondanám, ami szellemi és lelki folyamat, tehát spiritualitás. Hiszünk a lélek halhatatlanságában és anyag feletti győzelmében! A látható világ tökéletlensége pedig feltételez valami tökéletesebb célt, ami értelmet ad az emberi élet küzdelmének. Azt mondja Calvin Miller: „*A világ szegény, mert minden kincse az égből van eltemetve, de a kincshez vezető térképek földiek.*” Ez a szellemi küzdelem és törekvés az, amivel meghatározható a szövegvilág.

Sz.G.: – A zenekar már 11 éves múltra tekinthet vissza, honlapotokon olvasható az elmúlt évtized története. Milyen emlékezetes állomásokra emlékeztek vissza szívesen, és mik az aktualitások az Autumn Twilight háza táján?

K.P.: – Ez a zenekar mindig is előbb baráti társaság mint produkció. Igazából minden kis eredményt bónusznak tekintünk, hiszen mi tulajdonképpen csak magunkat szórakoztatjuk. Nekünk minden zenekari élmény egy, a barátságunkat összekovácsoló emlék.

KISS „PADRE” PÉTER • AUTUMN TWILIGHT

Mi a régi kamasz fejünkkel nézük az eltelt időt, és így minden emlékezetes állomás. Szerencsés embernek tartjuk magunkat, mert bőségesen túlszárnyalhattuk gyerekkori álmainkat, és mivel ez az egész egy gyerekkori barátságból indult, ez számunkra sikertörténet.

Felejthetetlen nyilván az első kézben tartott lemez, az első turnélehetőség, az első fesztivál koncertek és sorolhatnám. De sosem ilyen-olyan dolgok kipipálása, következő lépcsőfokok megtétele vagy a következő trófeák megszerzése jelentette az emlékezetes állomásokat. Inkább egy-egy dal megírása, egy koncepció kiteljesedése, vagy egy lemez készítése, elkészülése. Épp ezért ez nagyon szubjektív dolog, nem mérhető a karrier lépcsőfokaival...

Jelenleg kisebb szünetet tart a zenekar, mert az egyik – csak koncerteken nélkülözhető – őstag, Csekk Tamás hosszabb időre Olaszországba költözött. A 11 év alatt egyszer sem volt pihenő időszakunk, az elmúlt három év mindegyikében jelentkeztünk hangzóanyaggal, úgyhogy most a kreatív energiát máshol használjuk fel. Csupán néhány koncertmeghívásnak teszünk eleget, amíg Tomi véglegesen hazajön. Itt volt már az ideje egy kicsit hátradőlni és összegezni az elmúlt évtizedet.

Sz.G.: – Általánosságban talán elmondható, kevés olyan banda van hazánkban, aki ennyire kitartóan tiszteleg a jelenben eléggé mellő-

zött klasszikus dark-goth vonal előtt. Mi az indíttatásotok ezen stílus értékei mögött felsorakozni?

K.P.: – Mivel a "Twilight egy „non-profit hobbitársulat”, mindig is megengedhettük magunknak azt a luxust, amit a profi zenekarok nem: azt a zenét játszunk, ami nekünk tetszik, amit mi hallgatunk, amilyen korszakunk van éppen, vagy amiben kihívást érzünk.

Mi a fémesebb zenei oldalról érkeztünk, és a jelek szerint úgy néz ki egy kicsit rockosabb irányba tartunk. Folyamatosan változott, és változik a mai napig a zenénk, hisz' nem kötöttünk vérszerződést egyetlen stílussal sem. Valóban az általad említett vonal az amibe leghosszabb ideig besorolhatók vagyunk.

Igazából a műfaj szeretetén kívül nem tudnék más indokot mondani. Fontos lehet az is, hogy az embert melyik életkorszakában kapja el ez a zene. Mi, a tagok is a műfaj iránti rajongás által találunk egymásra. Ha innen közelítünk, akkor mondhatnám a közösséget, de ha mélyebb összefüggést keresünk, akkor szerintem az abban az érzés- és hangulatvilágban gyökerezik, amelyet csak az arra fogékonyak „vesznek”, ezért itt nagyobb valószínűséggel találkozhatunk érzelmileg értő fülekkel, rokonlelkekkel.

Tehát a lényeg nem a műfajban van, hanem az érzelmi intelligenciában, amit ennek a szubkultúrának a tagjai nagy számban képviselnek. Ennek a stílusnak a

hívei közt található meg leginkább azok, akik rendelkeznek a zenénkhez ezzel a nélkülözhetetlen feltétellel. Talán ez lehet az ok.

Sz.G.:– Volt néhány nagy név már, aki előtt játszottatok itthon,

Chains! Ez persze inkább tisztelgés mint reálisan megfontolt kijelentés... :)

Érkeznek külföldi meghívások főként gothic fesztiváloktól, kluboktól például Görögországból, Spanyolországból, de a gazdasági

megemlíthető itt a Christian Death, az ausztrál Ikon vagy akár a Samael. Mi lenne az álomhármas, ha kívánhatnátok 3 újabb ilyen fellépési lehetőséget? Körvonalazódik valamilyen külföldi koncert?

K.P.:– Mondhatnánk ős- és óriás kedvenceket, akik már nem is élnek, álom ide vagy oda, de talán érdekesebb lesz a válasz, ha megpróbálunk olyanokat találni akik napjainkban is léteznek még. Fontos számunkra, hogy a zenén túl szimpatikus legyen a zenekarok életútja és az emberek is... Legyen hát a The Mission UK, a Killing Joke, és mondjuk az újjáalakult Alice in

helyzet nem segíti elő ezek kivitelezését. A távolság miatt az úti-költségünk finanszírozása is akadályba ütközött eddig. Reméljük sikerül valami földrajzilag közelebbi meghívásnál ezen a problémán felülemelkedni a szervezőknek!

Sz.G.:– Mint a szubkultúrán belüli szervező, lehetőségem volt/van rálátni az elmúlt 20 év történéseire Magyarországon. Valljuk be, állóvíz akadt bőven. Kíváncsi lennék a Ti (mint zenekar) tapasztalataitokra is. Hogyan változott körülöttetek a szcena, a klubélet, a kiadási körülmények, mennyire segít Ben-

neteket a szerzői jogdíj, mit vár-
tok a közeljövőtől?

K.P.: – Az egész világ óriásit fordult, nem épp a helyes irányba. Nagy Ferót tudnám idézni, miszerint: „*A mi időnkben könnyebb volt zenélni, nekünk csak a rendszerrel kellett megküzdenuünk. A mai zenekaroknak viszont a pénzzel...*” Hát ez itt a probléma. A profithajhászás bekerült az undergroundba is, így a klubéletbe, a fesztiválok szervezésébe, és még csak azt sem lehet mondani, hogy a minőség javára. Lassan ellehetetlenítik a koncertezést, a CD gyártásról pedig csak annyit, hogy hazánkban már nincs CD gyár(!), olyannyira nem vesznek az emberek CD-t.

Jellemzőbben inkább külföldről érkeznek CD és póló rendelések, de ebből lehetetlen kompenzálni a kiadásokat.

A közönség sem gondol bele, hogy egy zenekar meddig képes finanszírozni magát... Az emberek elvárják a profizmust a hangzás terén a lemezeken, a koncerteken, ez mind pénzkérdés. Emellett legyen profi a weboldal, a megjelenés, legyél ott minden internetes felületen, ahol mindig aktuálisnak és aktívnak kell lenned. Igen ám, de mindehhez idő is kell, és mint tudjuk az idő is pénz...

Kérdésedre válaszolva nem kapunk jogdíjat, mert a lemezeinket jobb híján letölthetővé tettük, tehát nem kerültek kereskedelmi forgalomba, ahonnan pénz várható lenne...

Magyarul addig folytatható a dolog, amíg egy zenekarnak a saját zsebéből van mit kivennie.

Egy külföldi válogatás DVD-n való szereplésünk okán jelentkezett egy német kiadó a legutóbbi album megjelentetésére, de csak akkor jöhetett volna létre a szerződés, ha legyártatunk x példányszámot a lemezből. Ilyen szintű kiadásokat polgári foglalkozások mellett képtelenség bevállalni.

Tehát választani kell a korszalem által diktált versenyképességgel való szakadatlan küzdelem, vagy a szabad önkifejezés között! Ha ez utóbbinak az az ára, hogy csökken a csatornák száma, amellyel eljuttathatóvá válik a közönséghez a produktum, akkor is! Vicesen azt tudnám mondani, hogy a nagyüzemi halászatot ne keverjük össze a pecázással. Mi pecások vagyunk, s nekünk nem az a lényeg, hogy mennyi halat fogunk ki, hanem maga a pecázás élménye... Hadd említsek meg egy idevágó idézetet John Ruskintól: „*Az ember munkájának legnagyobb jutalma nem az amit kap érte, hanem amivé válik általa.*”

Mi tesszük amit eddig tettünk: dalokat írunk, és a lehetőségeink szerint rögzítjük azokat. Ha pedig hívnak, megyünk koncertezni is. Igazából a zenekar már magának írja a sorsát...

[HTTP://WWW.AUTUMNTWILIGHT.HU/](http://www.autumntwilight.hu/)

SZELEVÉNYI GELLÉRT

*„Lógok az idő lámpavasán,
ha néha arra fűj
himbál a nosztalgia.”*

KISS JUDIT ÁGNES

Először a színek halványodnak el, aztán lassan már a kontúrok sem érzékelhetőek. A tér kitágul, összeszűkül, majd kitágul megint, ahogy a képek felkerülnek a falra és monopolizálják a figyelmet...
vagyis:

Mészáros Zsuzsanna kiállít.

Egy adott alkotást vagy egy egész életművet stílusa szerint kategorizálni igen veszélyes dolog. Az efféle korlátok, mint a mű stílusának meghatározása általában segít az értelmezőnek a megfelelő irányba terelni a gondolatait, máskor azonban visszafog és csonkít. Az utóbbi eset áll fent Mészáros Zsuzsi fotográfiáit illetően, mert ezek a munkák teret követelnek maguknak és a határokat hírből sem hajlandóak megismerni. A harmonikus kompozíciók, a legyengédebb színekkel karon öltve, olyan egységet hívnak életre, ami mindig több egy témánál, mindig több mint egy fotó, mindig több mint két dimenzió, mindig több mint amennyinek korábban gondoltuk volna... akár az életképek, amik mozaikként rendeződnek el folyamatosan az emlékeink között, de nem marad nyoma annak a szövevényes környezetnek, ami által, és amik árán egy-egy mozaik lét-

rejön. Mészáros Zsuzsi ezen környezet elemeit, ezen körülmények szárait göngyölti fel, amikor a legegyszerűbb szituációk mögött is képes észlelni azt a bonyolult hátteret, amit aztán bátran lefényképez. Mészáros Zsuzsi bátor. Mert bátorság kell ahhoz, hogy olyan szemmel szemléljük a világot, amivel senki más. Bátorság kell ahhoz, hogy viccet csináljunk az idő linearitásából, és megörökítsünk valamit, ami mulandó. És főleg ahhoz kell bátorság, hogy ha már ebben a világban nem találunk magunknak helyet, csináljunk egy másikat, ahol elférünk. Mészáros Zsuzsi saját igényeihez igazítja a tárgyakat, az embereket és önmagát. S, hogy ez a lüktető és gyökeres változás arra haladjon, amerre haladnia kell, Zsuzsi saját világába csempészi a stabilitást, az újra és újra feltűnő alakokkal, mozdulatokkal és szájizzel, amit nekünk, szemlélődőknek kölesönöz, miután hagyott minket önnönmagába kóstolni.

Mészáros Zsuzsit nem bélyegezhetjük meg a monomorf titulussal: „fotós”. Zsuzsi inkább „pillanattolvaj”. Valójában lop, szemérmetlenül és tisztelettel. Ellopja a képeken szereplő emberek által felkínált pillantásokat, gondolatokat, vágyakat, színeket, álmokat, hogy azokat egy ponton összegyűrja, és új minőségben jelenítse meg. Részleteket, pillanatokot lop a világból, amik éppen megfelelnek majd a saját univer-

zumának bővítéséhez. Így hozza létre azt a szenzációs montázst, amit összhangnak nevezünk. Az összhang ritka kincs az életben, még ritkább jelenség az, ha ezt valaki képes megteremteni.

Zsuzsi alkotásai gyakran a fotót és a grafikát összekötő pallón táncolnak, mégpedig a legnagyobb nyugalommal. Képei monumentálisát, a magáért beszélő látványvilág mellett a tisztelet jelenvalósága teszi szilárdá. Zsuzsi tiszteli az időt, amit örökké tesz és tiszteli az eszközt, amivel mindezt elköveti. Evégett fotói nem vesztek el a varázsukat, mint ahogy az számtalan kortárs műalkotással történik a módszer és a kivitelezés súlya alatt.

Abban a homogenitásban, ami a jelenkori művészetet jellemzi, nehéz különbséget tenni a tehetséges és a dilettáns alkotók között. Azt viszont teljes bizonyossággal megállapíthatjuk, hogy Mészáros Zsuzsi művésznő; nem azért mert kreatív, nem azért mert deviáns, még csak nem is – az egyébként jelentékeny – fejlődésre fogékony hajlama miatt, hanem mert rendelkezik azzal a jellemvonással, amivel egyre kevesebb ember bír: Teremtés. Zsuzsi minden vesztesége nyereség. A fájdalmat, a ke-

serűséget ugyanolyan remek termőtalajként képes alkalmazni, mint a boldogságot. Képes alkotást nevelni fény, víz, vagy föld, magyarán eszközök nélkül, mert képes mindezekkel azonosulni és helyettesíteni őket. Alkotásai őszinték, önazonosak és mégis nyitnak szemlélőik felé. Úgy mesélik el a történetüket, hogy az mindannyiunk számára érthető legyen, s még a legnehezebben emészthető szűzsét is lepkeszárny finomságúvá alakítva kínálják fel számunkra. Fogadjuk el őket!

Az utcáról beszüremelő zaj tökéletlenül ugyan, de beleilleszkedik az egységbe; a képek mesélnek, mi hallgatjuk. Személyünktől függő utakon, mindig másképp, de mindegyikünkhöz elér az üzenet; miszerint estére mindig többek leszünk, és többet viselünk el, mint azt reggel gondoltuk volna... vagyis:

Mészáros Zsuzsanna kiállít.

[HTTP://WWW.GOTHIC.HU/GALERIA_MESZAROS.HTML](http://www.gothic.hu/galeria_meszaros.html)

[HTTP://WWW.FOTOVIDEO.HU/INTERJUK/MESZAROS+ZSUZSANNA.HTML](http://www.fotovideo.hu/interjuk/meszaros+zsuzsanna.html)

SZUDA M. BARNA

G

REGORIÁN

A hét főbűn
És még egy vagyunk,
Ha véletlenül tüzet fogunk,
Mialatt a szükségszerűségre
Hivatkozunk, szorítkozunk
Szeretkezünk.

Legújabb divatra nyírt
Lakk hajad alatt,
Átszivárog bőröd
Likőr és pótkávé illata.

Arckrém ezüstös álom,
Vonat alá szakadt zsigerek,
Permszerezes nylon:
A nyomorúság
Halkuló fütytyjele
Nem kell, hogy örökké fájjon!

Mintha halottakat
Ráznának kihunyó
Magnézium lángon.

Leköpött ikon és
Meszesgödör
A falaknak támasztott
Hátad,
Cérnával behúzott
Gerinccel, kapkodón
Igyekszel pótolni
Restanciádat.

VERDES CSABA

Pierre Schaeffer és Edgar Varése mellett általában az Észak–Rajna–Vesztfáliai születésű Karlheinz Stockhausen szokták a XX. századi kortárs klasszikus és kísérleti zene legfontosabb alakjaként, sőt sokszor egyenesen az „elektronikus zene atyjaként” emlegetni. Bár Stockhausen nem csak elektronikus és konkrét zenéket komponált, mégis az irányzat egyik legfontosabb zeneszerzője volt. A 70-es 80-as évek összes jelentős, kísérletezősebb zenével foglalkozó előadó példaképének tekintette (mivel német volt így először krautrock előadókra volt hatással, gyakran hivatkozott rá a Kraftwerk és Tangerine Dream is, de hatása – rajtuk keresztül és tőlük függetlenül is – mind a mai napig érezhető napjaink experimental és industrial zenéin.

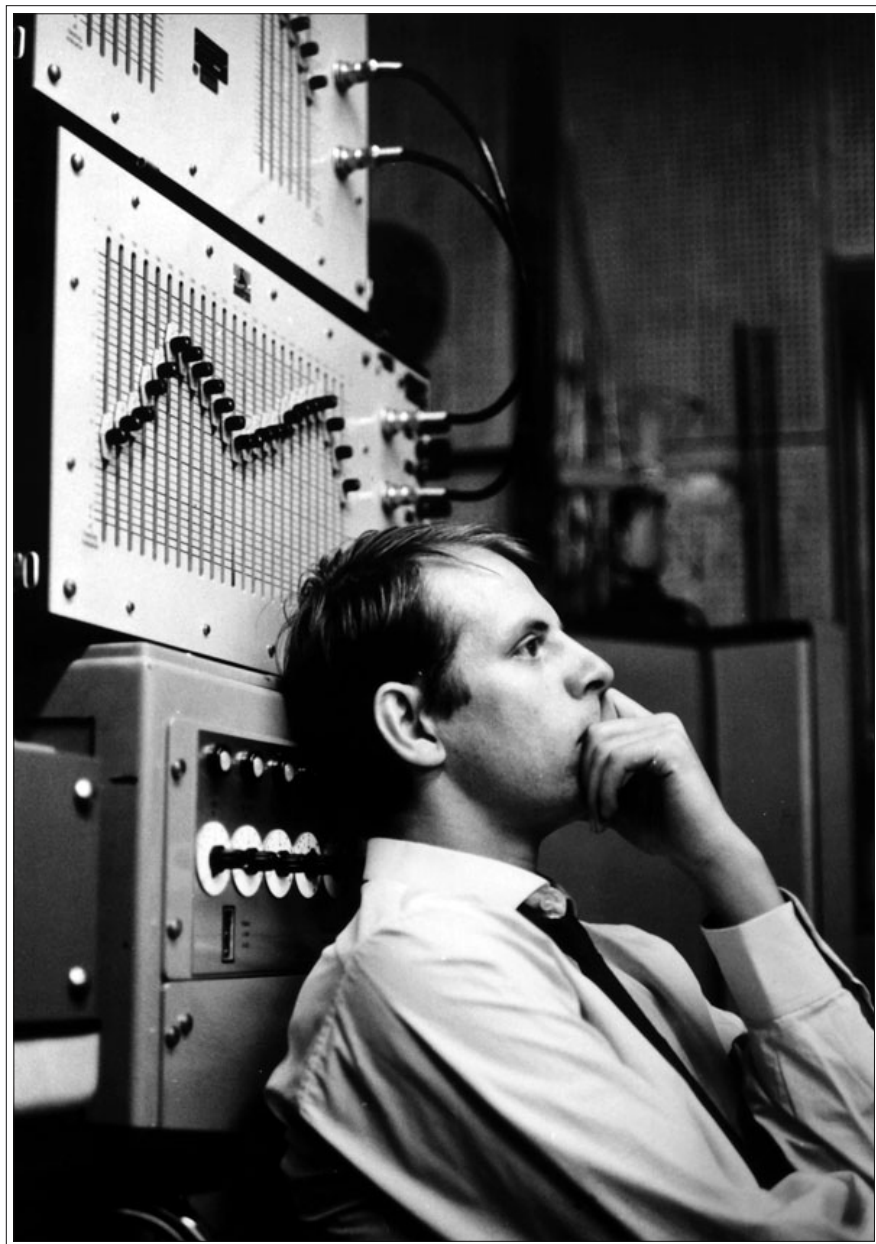
Stockhausen 1928-ban született egy Mödrath nevű kis településen. Altenbergben nőtt fel, ahol a katedrális kántorától tanult meg zongorázni. Már gyermekkorában lenyűgözték a klasszikus zenék mellett a különböző zajok, állítólag egyik kedvenc játéka egy kalapács volt, amivel a házuk berendezéseit ütögette, csak hogy meghallgassa, hogy szólnak. Fiatalkora sajnos nem volt épp vidám, édesanyja (aki szintén zongorázott) testvérei születése után elmebetegintézetbe került, majd 1942-ben meghalt és mostohaanyjával sosem volt jó viszonyban. Édesapját a háborúban vesztette el, ő 1945-ben, Magyarországon halt meg. 1942-től Xantenben tanult tovább zongorázni, illetve hegedülni és oboázni is,

majd 1944-ben behívták, a háborúban a fiatal zeneszerző felcsereként dolgozott.

A háború után Kölnben tanult zenepedagógiát, illetve Cologneban germanisztikát. 1950-ig nem nagyon érdeklődött a komponálás iránt, mígnem '51-ben Párizsban találkozott Olivier Messiaennel és Darius Milhauddal, akiktől zeneszerzést tanult. 1953-ban visszatért Németországba, ahol az NWDR, a Nordwestdeutscher Rundfunknál (Északnyugat–Német Távközlési intézet) kapott állást majd 1954-től fonetikát, akusztikát és információelméletet tanult Bonnban. Ezen tanulmányai alapozták meg későbbi, zeneszerzői munkásságát.

Első műveit 1952 táján publikálta, ekkor elsősorban a dodekafónia és a szerializmus (Arnold Schönberg módszere, századeleji komolyzenei irányzat) továbbfejlesztéseként létrehozott új irányzatban, a punktualizmusban alkotott, amely lényege, hogy a zeneszerző előre meghatároz bizonyos zenei hangokat, azok ritmikái és dinamikai értékével, majd ezen „pontoszerű”, diszkrét hangokból hoz létre egy zenei sorozatokból álló kompozíciót. A Végeredmény így meglehetősen érdekes, „hideg”, éteri hatást kelt (Kreuzspiel, Klavierstücke I-IV).

Persze ez még csak a kezdet volt, Stockhausen mindig szeretett szélsőségesen kísérleti zenéket komponálni, nem érdekeltte, hogy

kinek tetszik és kinek nem, továbbá magát sem kímélte, jóformán egész nap dolgozott. 1953-ban Schaeffer konkrét zenei stúdiójában készítette el a Konkrete Etüde, majd munkáját „otthon”, az NWDR-ben folytatta, a két elektronikus tanulmánnyal (Studie I, II), amely különböző szinuszhullámokból összeállított „dallamokból” és a Gesang der Jüngendlige (A fiatalok éneke) című kompozícióval. Ez egy gyermekkórus énekének apró elemeire bontott hangmintáiból állt.

A hatvanas évektől főleg kórusműveket és nagyzenekarra írt darabokat komponált. Ez utóbbiban a koncepciója az volt, hogy az élő, hagyományos hangszerek elektronikus jelgenerátorok és szűrők keltette hangokat kísérték (Mixtur). 1960-ban komponálta a Kontakte című művét, amely talán a legismertebb kompozíciója majd 1969-ben a Hymnen (Himnuszok) című konkrét zenei alkotást, amelyben ismét kórusműveket: országok, népek himnuszait használta fel. 1970-ben publikálta a Mantra két zongorára és elektronikára című művet, amely szintén a legismertebb művei közé tartozik. A hetvenes években Stockhausen fokozatosan magába fordult és különböző tévképzetekben kezdett el

hinni, azt állította, hogy a Sziriuszról származik és idegen, éteri hangzású zenéjét is onnan hozta. Erről is szól az 1977-ben megjelent Sirius c. operája.

Még két fontos művéről tennék említést, amelyek talán a legmeghökkentőbbek mind közül, az egyik az 1993-ban befejezett Helikopter-Streichkvartett, amelyet egy vonósnegyesre és helikopterekre írt, amelyek egy szabadtéri színpad körül, megadott útvonalakon repülnek el a közönség felett. Minden helikopterben a kvartett egy-egy tagja ül és a hangszerek hangjait (amely így összekeveredik a helikopterek hangjaival) rádióon juttatják el a közönséghez. A másik, talán legnagyobb szabású műve, a Licht (Fény) című operaciklusa, amely összesen 29 órás.

Stockhausen 2007-ben, 79 évesen egy váratlan szívrohamban hunyt el. Tulajdonképpen neki köszönhető nem csak a kísérleti zenék léte és létjogosultsága, hanem igazából minden elektronikus zenéé.

[HTTP://WWW.STOCKHAUSEN.ORG/](http://www.stockhausen.org/)

[HTTP://WWW.STOCKHAUSENMUSIC.COM/](http://www.stockhausenmusic.com/)

[HTTP://HU.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/KARLHEINZ_STOCKHAUSEN](http://hu.wikipedia.org/wiki/Karlheinz_Stockhausen)

[HTTP://WWW.MYSPACE.COM/KHSTOCKHAUSEN](http://www.myspace.com/khstockhausen)

BÉRCES ÁDÁM

Ahogy az emberek mondják: a világ még fiatal volt, és az idő még nem létezett – én azonban öregebb voltam a világnál és az időnél, öregebb az embereknél is. Hatalmas voltam, s egyedüli királyként uralkodtam középső világ népein. Azonban fél szememet adtam a tudásért mikor a bölcsesség kútjába pillantottam – s megláttam a sorsomat.

Mikor a felső világból először leszálltam az emberek közé, csak kacagtam nevetséges játékaikon. A termékenység ünnepén, a betakarítást követő áldozatokon, azon, ahogyan a démonokat és az alsóbbrendű szellemeket próbálják kiengesztelni terménnyel és agyagfigurákkal, borral és füsttel. Szánalmas kis sárkunyhóikban aludtam, amikor esett a hó és egy évig nem látták a napot, a tüzüknél melegedtem a kunyhók nyirkos homályában. Feleségeikkel háltam és gyermekeket nemzeterem, vadásztam és földet műveltem, együtt vándoroltam velük tavasszal, amikor a jég elolvadt és zöld fű tengere borította el a pusztákat. Azután a papjuk lettem, még később pedig a királyuk. De miután már sokszor meghaltam és újjászültem a középső világban, eluntam ezeket a kezdetleges játékokat és valódi mivoltomban megnyilvánultam.

Azok az ostoba, csúszómászó szellemek és démonok, akiket tiszteltek – a nevüket már ha akar-

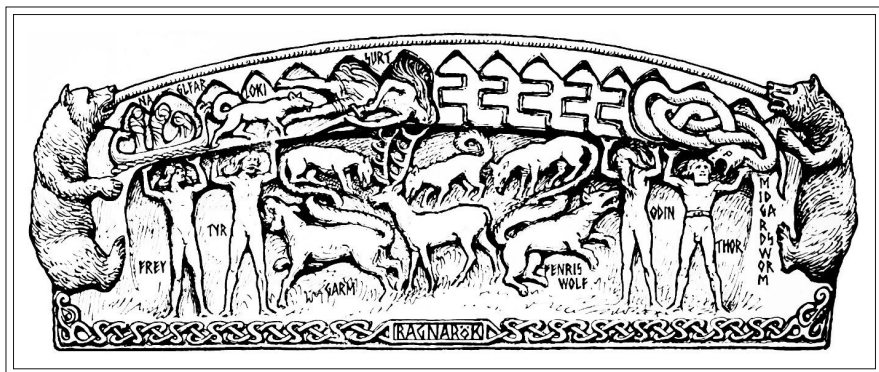
nám se tudnám felidézni – férgékként takarodtak el az utamból, s menekültek le, egészen az alsó világba. A föld megremegett, és új teremtés vette kezdetét, amelynek az ura én voltam egyedül, a Leghatalmasabb Isten. Miután egyedül maradtam, teremteni kezdtem. Minden isten belőlem származott és minden isten; Thor, Loki, Tyr és Heimdall – akiket az emberek gyermekeimnek neveztek – én magam voltam.

Miután magamat megsokszoroztam, megismertettem az emberek legérdemesebb harcosaival, hogyan kell a föld gyomrából kibányászott ércből fegyvert kovácsolni, királyakkal az acélt és a mágiát, hogy csatába vezethessék harcosaikat az én dicsőségemre. Áadtam papjaiknak a rúna tudományát, hogy megismerhessék az akaratomat. Eltöröltem a termény és füstáldozatot és bevezettem a véres emberáldozatot. Az akasztófák tövében jártam, s a halottak számomra élők voltak és az élők halottak. Mindenhol megjelentem, ahol frissen ütött sebből vér fröccsent, és gyakran részeg lettem a sok vértől, amelyet megittam. Ilyenkor ragyogtam belülről, feketén, mint az éjféle nap, s én voltam a pusztító, aki bekebelezi magába a teremtést. Emlékszem, hogyan csorgott a fekete vér a páncélon, hogy a szakállam egész vörös volt s hogy nyilak fúródtak a torkomba. Ilyenkor táncot jártam és minél többet és többet öltem, annál részegebb let-

tem, és annál jobban őrjögtem. Bezúrtam a koponyákat, karok és lábak repültek el mellettem, nyelveket téptem le, szemeket toltam ki, torkokat haraptam át. Mindegy volt, ki győzött, hiszen a viszályt én támasztottam, és mindig csak én lehettem az igazi győztes.

ték, hogy én és Loki ellenségek vagyunk, és hogy Loki az elpusztításomra tör. Nem tudták, hogy én és Loki egyek vagyunk.

Ismertem minden gondolatukat. Amikor nem harcoltam, palotámban lakomáztam a Hősökkel, akik a csatában haltak meg, és megdi-

Akik kegyetlennek tartottak és ellenem prédikáltak, valójában szánni valóan ostobák voltak – hiszen nem tudták, hogy kegyetlenség nélkül mit sem ér az irgalom, erőszak nélkül nincsen értéke a békének sem. Azt hitték, hogy a halál az élet ellenpólusa, és ők minél hosszabb életet akartak a középső világban. Úgy hitték, hogy a jó és a rossz szemben állnak egymással, sőt, egymástól független létezését tulajdonítottak e fogalmaknak. Azt hitték, hogy szüntelen halál, borzalom, pusztítás nélkül, betegség nélkül lehetséges élet, szépség, növekedés, boldogság, és egészség. Hogy a kettő nem mindig egy végső soron, hanem az egy az ami szüli a kettőt. Azt hit-

csőlvél Istenek lettek. Hallgattam a hollókat, akik elmondták nekem, mit gondolnak a halandók a középső világban, minden gondolatukat, minden tervüket ismertem. Éreztem, ahogyan reszketnek, ahogyan féltik az életüket a halálos csapásra várva, és ilyenkor kacagtam, teli tüdőből, úgy, hogy a palotám falai megreszkettek belé, és a harcosok felemelték vérrrel telt kupáikat, amit a halottak koponyáiból faragtak lányaim, a Valkűrök, és a Hősök éltettek engem, a Teremtés és a Pusztítás urát. Tudtam mindent, hiszen halottakkal voltam körülvéve, – s a halottak mindig bölcsőbbek az élőknél. Tudtam, azt is, hogy el fog jönni Ő, aki letaszít engem a trónról.

Személyesen sohasem találkoztunk. Én és hasonmás-testvéreim megborzongtunk, mikor hírért vetük a születésének. Azt mondják Ő is a felső világból jött, s élt a középső világban, majd leszállt az alsó világba. Azt mondják Ő is tudta, – nincsen különbség élet és halál között. Megölték, de a sírja üres volt. Magam is csak az üres sírt láttam és az elfordított követ, amely a szikla bejáratánál feküdt félrelökve. Amikor belenéztem a bölcsesség kútjába, akkor láttam mindezt, és fél szemem kiégett attól a fénytől, amely a sírből áradt. Ő azt tanította – légy irgalmas, és ha megtámadnak, ne védekezz. Ez a mételey lassan megfertőzte a világot. Képmutató volt, én tudom – mert birtokolta mindazt az ismeretet amit én, de ő nálam is hatalmasabb akart lenni. Én erős voltam, számtalan harcos lélek ura, egyetlen gondolatomra vasba öltözött seregek mozdultak, de Ő még rajtam is túltett, mert az Ő ereje a szelídség volt. És az emberek nem értettek semmit abból, amit mondott, de érezték a hatalmát, azt a hatalmat, amitől mi is megborzongtunk ott az Asgardban. Leghűbb követőim, a harcos királyok sorra borultak térdre Előtte, s a lányaim már egyre kevesebb hőst kísérték véres lakomára. A középső világ nem lett békésebb, de az emberek egyre kevésbé hittek már a háború megváltó erejében, abban, hogy a bátorság Istenné teheti

őket – hogy Istenülhetnek a vér által. Abban kezdtek hinni, hogy ez a hatalom, amely Belőle sugárzik erősebb, mint az a hatalom, amely az összetörő csontok zajában, amely a halálhörgésben és az én kacajomban visszhangzik. Egy napon aztán, csendesen eltávoztam a palotámból. Testvéreim és lányaim önként vetettek véget életüknek, és én néztem, hogyan lángol az Asgard. Csak a hollók követtek.

Nevetnem kell, amikor arra gondolok, hogy minek állítottak be engem az új tanok féreg-szolgái. Azt mondták én vagyok az első világ fejedelme, aki a pusztában megkísértette Őt. Uppsalát lerombolták és az áldozati köveket bemocskolták tömjénnel és valamiféle vízzel, amelynek mágikus hatást tulajdonítottak, amelyről azt hitték elkergeti az „ördögöt”. Sosem fogják megérteni, hogy Gonosz sohasem létezett, mert ők azt akarják, örökké nap-pal legyen, addig, amíg ki nem ég a szemük a világosságtól, ahogy nekem kiégett, amikor a kútba tekintettem, és megláttam az Ő nyomát.

A templomukban csodálkoztam, micsoda bálványt csináltak Belőle, és láttam az ördög ábrázolását is. Az egész olyan szálnalmasnak tetszett, hogy nevetnem kellett és gúnyolódnom, ismeretlen és érthetetlen szertartásaik közepette. Aznap éppen egy öregasszony kékét öltöttem magamra. Még akkor sem hagytam abba a kacagást,

mikor a máglyára vittek és éreztem sülő húsom szagát, élveztem látni a megdöbbenést az arcukon, ahogyan a keresztet hányták magukra, míg csak hamuvá nem perzselődtem.

Persze, egyébként elvonultan élttem, egészen északon, egy barlangban, amely egy fjord sziklafalába mélyedt. Olyan voltam, mint a nap, amely hosszan rejtőzködik a sarkvidéki éjszakában. A Hősök már mind megöregedtek és meghaltak, – csak én voltam még mindig itt – az istenük. Én azonban tudtam, hogy így lesz, mert mindenről tudomást szereztem, mikor a bölcsesség kútjába pillantottam.

Tavaszi idején lementem a völgybe és a paraszttal beszélgettem, a termésről, jó vagy rossz időkről, hogy mennyi halat fogtak. Igen, tudták, hogy ki vagyok, felismertek fél szememről és a két hollóról, amelyeknek szemével láttam, s akik mindenhová követtek. Ott voltam mindenhol, ahol a parasztek ekéje elesett hősök csontjait forgatta ki a földből. Amikor a falvakat jártam, az emberek rendelkezésemre bocsátották az asszonyaikat, s volt, aki titokban nekem áldozta elsőszülöttjét. Egy menyegzőn a vizet vérré változtattam, hogy Őt kigúnyoljam. Aztán – a következő ezer évben – egyre ritkábban látogattam az emberek közé. Nem akartam látni, mi lett belőlük. A középső világ már egyre kevésbé érdekelt – ugyan a hollóim szemén keresztül mindent láttam és mindenről tudomást sze-

reztem, semmi sem keltette fel igazán az érdeklődésemet.

Egészen addig, míg nem találkoztam vele. Hajóval érkezett, a világ másik végéből. Az arca olyan volt, mint egy hősné – ha szerencsésebb korba születik talán magam mellé emeltem volna az Asgardba. Szőrcsuhában volt, mezítláb, csak a szeme lángolt. Egyetlen pillantásommal kiolvastam belőle életének egész történetét. Spanyol nemes volt, és tudtam, hogy a szíriai sivatagban harminc évig élt csalánlevélen és rovarokon, a ciliciumot még mindig a dereka körül hordta. Az amazóniai őserdőben négy törzset térített meg az Ő hitére. Azt beszélik róla, megkapta a stigmákat. Emberi mértékkel már nagyon idős lehetett, mégis úgy tartotta magát, mint egy harcos.

Éppen akkor talált rám, mikor a jeges folyóparton rőzsét gyűjtöttem. Azonnal felismert fél szememről, és a vállamon ülő hollóról. Csupán ennyit mondott nekem:

– Isten meghalt.

Hosszú idő óta először kacagtam úgy, ahogyan király koromban. Úgy kacagtam, hogy a halottak megborzongtak a sírjaikban, és a régi fegyverekről, melyek eltemetve feküdtek a föld mélyében lepergett a rozsdá. Mert láttam, tudtam ezt is előre.

A következő évben a világ újra lángba borult.

PETŐ ZOLTÁN

K

ÓBORLÁS AZ ÉJBEN

A lélegzet párás labdacsokká perdül,
Zsúfolt tájak felett meredten elszáll.
Kormos éjféli Hold fátyla szétterül,
Kába lelked dobján tompán üti a csend
Méla halálmeneted.

Kóválygunk múltban és jövőben mind,
Pillantásunk iszony szippantja be.
E dúlt világ törmeléke óva int,
Vigyázz! szörnyű az ára, ha nem figyelsz rá
Lelked merre vezeted.

Kopott tehervagon nyitott ajtaján,
Zörrenve hull ki az otthagzott brikett.
Hallani macskák sikoltó zshiváját,
Fénylő szemük borostyán parázsként
Nevetve rád mered.

A Földön körbesettenkedett az éj,
S pirkadat vörösbora felfakad.
Fent, kék vásznon bíborszín felhőkaréj,
Szikrázó csillagok bámuló hada
Kíséri léptedet.

Órarendet üt már felhúzott szíved,
Mától csak egy szó az örökkévaló.
Megafon szavát régóta nem hiszed,
Csendesen gomolygó ködben foszlik szét
Tétova kísérteted.

KOVÁCS ROLAND

A Memento Mori közösségét bemutató rovatunkban (MMi) Bérces Ádámmal beszélgettem. Mørk Skog, Durch Heer und Kraft, Rivetril... és aki mögötte áll.

Szelevényi Gellért: - A honlapodra látogató négy produkcióval (Mørk Skog, Durch Heer und Kraft, Adam Berces, Rivetril) találkozhat, melyeknek alapítójaként kérlek mutasd be ezeket, kitérve arra is, ahogyan a kezdetek-kezdetén mindez elindult.

Bérces Ádám: - Általános iskolás korom óta zenélek, ekkor kezdtem el hangszeren (trombitán, majd később kürtön majd harsonán) tanulni, később játszottam fúvós- és szimfonikus zenekarban is. Mindig is lenyűgözött és érdekelt nem csak meglévő művek előadása, hanem a komponálás is. Annak idején Commodore számítógépen egyszerű „zajongó” programok írásával, majd később PC-n MIDI hangzásokkal hoztam létre egyszerűbb kompozíciókat. Gimnázium elején ismerkedtem meg az első underground zenéssel, eleinte főleg Oi!/streetpunk zenéket, majd később különböző extrém metal műfajokat is hallgattam. Az ekkori kedvenceimet jelentő igényesebb, kísérletibb black metal zenekarokhoz kapcsolódtak dark ambient, sőt olykor folk és martial projektek is, így ezekkel a műfajokkal is hamar találkoztam, bár ekkor még csak kevés ilyen zenét ismertem, pl. a Summoning side-projektjét, a Kreuzweg Ostot és a Burzum ambient albumait hallgattam. Ko-

rai munkáimra tehát a neofolk-martial-industrial színtér nem is volt közvetlen hatással, ezeken kívül még talán Laibachot és Dead Can Dance-t meg még pár gótikus neoclassical zenekart ismertem. Emellett - már nem is tudom, hogyan - jött az elektronikus zene két német mestere, a Kraftwerk és a Tangerine Dream. Valahogy ezek lehettek a „kiindulópontok” amikor elkezdtem alkotni, valamikor 2005 tájékán. Első saját projektjeim (amelyek a Mørk Skoggal párhuzamosan jöttek létre) még az extrém metal műfajba tartoztak de egyik sem volt túl komoly ahhoz, hogy megmaradjon.

Az időrendileg első projekt, a Mørk Skog első két demóját 2006-ban rögzítettem. Ezek még távol álltak a mostani „vas a vason” koncepciótól (ez az első koncerten kezdődött) és a sok egymásra rétegzett szintetizátorszönyeg adta mély hangzástól. Ezután két év szünet következett, legközelebb 2008-ban kerültek elő olyan ötleteim, amelyeket érdemesnek tartottam arra, hogy felvegyek ezekkel egy teljes albumot („ExiStance”), ezt CD-en terjesztettem barátok között, ez már átmenetet jelentett a korai minimalista és a mostani, teltebb hangzás között. Az első koncert, amely az első önálló előadásom is volt 2008 novemberében került megrendezésre egy Havizaj keretein belül. Ezután a Memento Mori Egyesület rendezvényei és a Nekromantika/Frontonál keretein belül több koncertet

is adtam, amelyekre nagyon szívesen emlékszem vissza, illetve ezek adták meg a löketet, hogy felvegyek egy teljes albumot. Ez volt a „Prélude pour une Apocalypse Industrielle”. Azóta megérett és elkészült egy újabb nagylemez is, amely „Nachtlieder” címmel jelent meg egy japán kiadónál; a saját kiadómnál megjelentetett limitált EP; illetve nemrég készült el közös munkánk eredménye is, a 2009-ben tartott Boris Vian emlékest anyagának kiadása is.

A Durch Heer und Kraft 2008 elején alakult, ekkor vettem fel az első, öt számos demót. Ekkor már mint hallgató benne voltam a martial-neofolk színtérben, így az ismert, alappillértnek számító zenekarai (ekkoriban főleg a Dernière Volonté) és emellett a komolyzene és a magyar népzene, különösen Richard Wagner, Gustav Holst, Kodály Zoltán és Bartók Béla művei inspiráltak. Az első album németországi megjelenése után kezdtem el teljes zenekarrá szervezni az egyszemélyes projektet, így a hangzásunk az élő hangszerekkel és a többi tag ötleteivel sokat fejlődhetett. Első koncertünk szintén a Memento Mori szervezésében megvalósult VÁLSÁG! nevű rendezvény keretein belül zajlott. Már ezután elkezdtem – elkezdtünk dolgozni egy új lemezen, amely nagyon sokat húzódott, de erről majd később... Közben megjelent egy lemez, ami inkább válogatás volt („Verloren und Gefunden – Elveszett és megtaláltatott”) a má-

sodik koncertünk gyenge minőségű, de archív szempontból értékes felvételével és más, válogatásokra küldött számokkal. Maga a zenekar jó, elsősorban baráti társasággá vált bár sajnos nagyon nehéz és idővel egyre nehezebb és nehezebb volt megszervezni a próbákat. Utolsó koncertünk a tavalyi augusztus 20-i Hyperborea Fesztiválon volt csaknem egyéves szünet után...

A saját nevemmel jelzett projekt története a Mørk Skoghoz hasonlóan már lassan hat évre, 2006-ra nyúlik vissza. A többi, „organikusabb” hangzású projekt mellett már ekkor is érdekelték az elektronikus hangzások, különösen a 80-as évek analóg, „műanyag” hangszíneit szerettem, már említettem a Kraftwerket és a Tangerine Dreamet is, mint ihletőimet. Ezen zenekarok jellegzetes hangzásvilágát próbáltam meg komolyzenével ötvözni, amit szintén szívesen hallgatok. Hasonló zenét készített Wendy Carlos és Isao Tomita is a 80-as években a híres Moog Modular szintivel. A névválasztás mögött egyszerűen az állt, hogy ezek mindig is nagyon személyes anyagok voltak, nem nagyon terjesztettem őket. 2008-ig három albumot készítettem így. Ezután félretettem az egészet, lefoglaltak az ekkor már színpadig is eljutott, komolyabb zenekaraim, projektjeim. 2010 végén valami (számomra) új dolog jutott eszembe és azóta már készült pár szám, amelyet ismét ezen a néven szeretnék megjelentetni: a

francia coldwave, minimal wave és a német new wave (NDW) és angstopop ihlette sötét hangulatú szintetizátoros zene, kizárólag „korabeli”, csiszolatlan analóg és FM hangzásokkal.

A Rivetrilt Ottucsák Józseffel alapítottuk, akivel egy korábbi projektünkben, a S.C.E.L.-ben találkoztunk. 2009 nyara óta próbálkozunk hagyományos EBM és elektropunk stílusokkal. Első pár koncertünkön végtelenül minimalista zenei kísérettel és sok alkohollal próbáltunk zenélni, bár ez (mármint a hangzás) nem nagyon jött be se a közönségnek, meg igazából nekünk sem. Már ekkor is több feldolgozást játszottunk, elsősorban a D.A.F.-tól. Mivel a túlságosan minimalista hangzás unalmassá vált, ezért inkább elkezdtünk a technikásabb, változatosabb Front 242 és Front Line Assembly-féle klasszikus electro-industrial-EBM vonal mentén haladni de megtartva az eredeti, punkos hozzáállást és hangulatot. Ezen új hangzás kialakításában nagy szerepe volt annak, hogy magyar punk klasszikusokat is feldolgoztunk (ETA, CPg, SKAnzelizé, 88-as csoport), sőt még Bauhaus feldolgozás is idővel a repertoárunkba került. Azóta több, jó hangulatú koncertet adtunk. (2011. december 3. Szabad az Á; a szerk.)

Sz.G.:–Zenekaraid a dark ambient, neofolk, klasszikus zene és az electro-punk formáiban túlzás nélkül a rétegzene körébe tartoz-

nak. A „földalattiságnak” nyilván vannak felszabadító aspektusai, de hogyan éled meg az ezzel járó negatívumokat (érdektelenség, fellépések hiánya stb.)? Vannak ma Magyarországon kitörési pontok?

B.Á.:–Általánosságban elmondható, hogy az underground válságban van. Ennek legfőbb oka a mainstream zenei színtér egy bizonyos rétege, a mostanság alternatívnak nevezett zenekarok, amelyek közül pár egy-két évtizede valóban alternatív rockzenét vagy punkot játszott, ma már azonban kevesen maradtak ki a showbiznisz kínálta lehetőségekből. Így tulajdonképpen feladták azt, akik eredetileg voltak, árulók lettek. Megértem, hogy vannak műfajok vagyis inkább egyes előadók, amelyek idővel népszerűek lesznek és így bekerülnek a fősodorba, de a probléma az, hogy sok zenekar a Grammy-díjak ellenére is fenntartotta magának pl. a lázadás jogát és hogy továbbra is „alter” zenekarként adják el magukat, miközben már semmi közük nincs az egészhez. Egyszerűen gusztustalan, amikor az ilyenek emlegetik a gyakran underground előadók szájából is gyerekesen hangzó egyéniséget, önkifejezést és művészi hozzáállást meg hasonló, jól hangzó jelszavakat, miközben csak a pénz meg a nők érdeklik őket. Magyarországon is vannak ilyenek, sokan. De miért írtam le mindezt? Mert a fiatalok amikor az amerikai popénekesnők és tehetségkutatók talán még ennél is

felszínesebb, csillogó világa után rátalálnak ilyen zenékre, egyszerűen megelégszenek ezekkel, azt hiszik, hogy „igen, ez tényleg valami más”, miközben maximum a zenei körítés változik kicsit az előbbiekhöz képest. Így sokan egyszerűen nem is tudnak „rólunk” és az egész undergroundról. Ezért nincs utánpótlás a fiatalság részéről.

És ezzel összefügg az, amit személyesen tapasztalok mindebből. A színterünkön mozgó emberek jó része már nem fiatal, van munkájuk, családjuk és nincs annyi idejük szórakozni, mint a fiataloknak. Természetesen ez nem baj és ha csak öt ember van a nézőtéren, de őket valóban érdekli, amit csinálnak nekik is megéri zenélni, de – főleg az utóbbi időben tapasztaltam – volt, hogy ezt az öt embert sem érdekelte, igazából magamnak játszottam. Remélem ez csak ideiglenes „zavar”, nem is olyan régen azért voltak nagyon jó koncertek is. A kitörést nekem konkrétan ez jelenti: olyan koncertet adni, ami a zene üzenetével nyomot hagy maga után az emberekben. Szerencsére, mint már mondtam sok ilyen volt, amiért nagyon hálás vagyok mindenkinek, aki akár szervezőként, akár hallgatóként kivette a részét belőlük.

Sz.G.:–Egy alkotónak/alkotócsoportnak mindig fontos, hogy milyen közegben alkot, tud-e tapasztalatokat megosztani, véleményét hallani munkájáról. Itthon a neofolk és industrial zenei paletta

az elmúlt időben szürkülni látszik, pedig nagy nevekkel is bírtunk. Számodra van ilyen jellegű inspirációs forrás? Kikkel tudsz közöset vállalni?

B.Á.:–Szerencsére sok jó magyar zenekar van annak ellenére, hogy kevesen hallgatnak manapság ilyen zenéket. Majdnem mindenkivel jóban vagyok, több produkcióval már volt valamilyen formában közös munkánk is. Csak pár név: a neofolk/martial színterről a Kriegsfall-U., a Larnakh, a Sturmast, az A.C.T.U.S., a Cawatana, a Scivias, és a legfiatalabb zenekar a Catharsi az, akikkel jó kapcsolatot ápolok, illetve a wave/punk zenekarok közül az Új Látásmód Fúzió és a Hiteljugend. Ők mind nagyon jó zenét csinálnak és inspirálnak is saját zenéim készítése során.

Sz.G.:–Néhány esztendő óta ismertségünk alatt számtalanszor merült fel a lemezkiadás problémája. Jelenleg több szerzői kiadást jegyzel, valamint jelent meg külföldi kiadónál is lemezed. Mik a tapasztalataid, mi a jelenlegi helyzet, mi a gondolkodás a jövőt illetően?

B.Á.:–Sajnos a helyzet itt sem túl fényes, ahogyan a koncertek sem jutnak el elég emberhez, úgy lemezek sem nagyon fognak. Ez persze elsősorban nem anyagi szempontból rossz, egyszerűen szomorú, hogy egy magyar zenekar iránt külföldön többen érdeklődnek, mint idehaza. Egyébként kinn is eléggé nehéz érvényesülni, már sok recenziómban írtam, így nem akarom

megint leírni, hogy milyen kedvezőtlen, a minőség rovására menő, túltermelési válság jeleit mutató folyamatok jellemzik jelenleg a neofolk-marital-industrial színteret. Így a legtöbb kiadó már csak a régi, bevált nevektől jelenít meg szívesen anyagot. A jövőben ez csak akkor változhat meg, ha megváltozik az általános hozzáállás a lemeztől való vásárlással kapcsolatban az ingyenes letöltögetés ellenében és ha lesz pénzügyi tartalék (a halomban álló, eladatlan lemezek helyett) akkor a kiadók megkockáztathatják a fiatal előadók lemezeinek a kiadását is.

A jövő szerencsére jelenleg annyira nem sötét, a napokban jelent meg az új Mørk Skog album, illetve jelenleg két másik, a szintéren újdonságnak számító magyar dark-ambient zenekarral készítünk hamarosan egy közös splitet. A saját nevemet viselő projekttel szeretném, ha hamarosan megjelenhetne valahol első, már elkészült EP-m, erről pár szám már hallható az interneten. A Riveriltől is várhatóak valamilyen, első körben valószínűleg szerzői kiadású demófelvételek.

Ez az első hely, ahol ezt „nyilvánosan” leírom: a Durch Heer und Kraft név alatt nem fog több dolog megjelenni. Ehelyett egy új néven, zenei szempontból is megújulva folytatom a szellemi harcot a D.H.u.K. által már részben kitaposott ösvényen. Az új album (amelyen részben felhasználom a félbemaradt D.H.u.K. album számait is) olyan lesz, amit mindig is akartam, kíméletlenül indusztriá-

lis, de ugyanakkor nagyon sok nagyzenekari elem lesz benne. A népzene megmarad, de az is maximum szimfonikus zenekarra hangszerelve, neofolkos elemek nem lesznek. Nem kiábrándulásról van szó, de az a fajta szigorú léggör, ami uralni fogja a lemezt és a minden eddiginél szókimondóbb szövegek (természetesen pozitív értelemben) egyszerűen nem engednek meg semmilyen lazaságot.

Sz.G.: – A közelmúltban indított útjára az A.I.M.S.-et. Mit takar pontosan ezen törekvésed, mik az eredmények, célkitűzések?

B.Á.: – Az A.I.M.S.-et eredetileg nem kiadónak szántuk, az eredeti célunk két éve az volt, hogy egy név, egy „kollektíva” alá gyűjtsük az akkor még jóval nagyobb számú, valamilyen szinten a Durch Heer und Krafthoz köthető zenei projekteket. Azóta ez a szám csökkent és amúgy is ezt a funkciót már nem, és csak rövid ideig töltötte be. Bár tervben volt, hogy ez akár egy platform is lehet lemezek kiadásához, de kimondottan kiadóvá akkor vált, mikor az eredetileg szerzői kiadásra szánt „Prélude pour une Apocalypse Industrielle” lemezre a borító készítésekor az A.I.M.S. név mellett rátettem az AIMS001-es katalógusszámot is és a pár perc alatt tervezett célkeresztet formázó talpaskeresztes logót. A kiadó célja természetesen az, hogy hazánk-

ban is legyen egy kísérleti műfajokat támogató lemezkiadó. Ebben nem első, de jelenleg egyedülálló, és tudom, hogy ez egy rögzös út, nem véletlen, hogy nem hemzsegnék idehaza az ilyenek, mint pl. Németországban. Azóta még két kiadványunk jelent meg, egy válogatáslemez '56 emlékére, ami nagyon jól sikerült, több ismert név és új előadók is szerepeltek rajta, de idehaza szó szerint egy darabot sikerült eladni belőle, a nálam porosodó darabokat leszámítva még ebből is több van külföldön. A legújabb lemez a Mørk Skog eredetileg névtelen EP-je (az eredetileg designnak szánt, borítón látható logó miatt a Discogson μΣ névre keresztelték) amely az eddigieknél is limitáltabb (25 példány készült) és különleges kivitelű, zenei anyaga főleg koncerteken játszott feldolgozásokat tartalmaz. További terveim is vannak, elsősorban válogatáslemezeket szeretnék készíteni hazai zenekarokkal, különböző underground műfajokból és a jövőben a CDr-nél igényesebb formátumú kiadványokat is szeretnék, de ehhez sok mindennek meg kéne változnia.

Sz.G.:–Tekintettel a zenekaraid sokszínűségére, de elkerülve az

aktuálpolitizálást: milyen szellemi/elyi sík áll a produkciók mögött?

B.Á.:–Valóban sokfélék a projektjeim és ezek tartalmi része, dalszövegei is más-más témákat dolgoznak fel, de amit csinálók az nem szólhat másról, csak arról, amit én is képviselek, tehát valahol mind egy dologra vezethetőek vissza. Nyilván a martial zenekarok ismérve egyfajta „politikusabb” kiállítás, míg a dark ambient sokszor sze-

mélyes érzelmek hatására készül, az EBM-re, new wave-re és egyéb „hullámos” zenékre pedig a 80-as évekre jellemző kilátástalanság jellemző. Ami engem az alkotásra ösztönöz (most csak címszavakban): katolicizmus, keresztény- és távol-keleti misztika,

tradicionalizmus, legitimizmus, konzervativizmus.

Célom annak a rendnek a felelevenítése, amely egykor Európa sajátja és egysége volt, de a „felvilágosodás”, polgári, vörös és egyéb forradalmak által hozott fertő miatt elveszett számunkra. Ez azért is volt módfelett igazságtalan, mert Európát, különösen a nyugati felét a kereszténység és a királyság rendje emelte fel, de ők ezt gyakorlatilag egyik napról a másikra sutba dobták, a hatalmat az egyháztól, a nemességtől és az uralkodóktól önjelölt vezetők (és mögöttük kétes, titkos társaságok)

vették át. Időről időre megjelentek olyan gondolkodók, mozgalmak, amelyek ezt a régi rendet képviselték és talán nem is csoda, hogy ezek gyakran keletről származtak. Ilyenek voltak nagy íróink, Hamvas Béla és Molnár Tamás, olyan tradicionalista szerzők, mint pl. Julius Evola; Ungern von Sternberg báró seregei, a romániai Szent Mihály Arkangyal Légiója vagy a spanyol polgárháború „felkelői”, illetve az Oszták–Magyar Monarchia példás életű uralkodói. Ezek szinte mindig háborús időkben jöttek elő a különösen szélsőséges krízisidőszakokban az öreg Európa egyfajta segélykiáltásaként, így a győztes hatalmak által diktált történelemben hajlamosak őket okolni olyan bűnökkel, amelyekért éppen a nyugat volt a hibás. Örülök, hogy említetted az aktuálpolitika mellőzését, ugyanis sosem akarnám, hogy a zenémet így értelmezze bárki is, ezek sokkal állandóbb, idő felett álló értékek annál, mint ami most itt megy.

A közeljövőben viszont sajnos nem várhatunk változást, így visszatérek az egyénre: mivel a tömegre nem lehetek hatással, így zeném segíti a hallgatót a világosság megtalálásában (a külvilág hamis csillogása helyett) és ebben segítenek, ha felnézhetünk rájuk, olyanokra, akik előttünk már ezt az utat járták.

Sz.G.:– Nyilvánvalóan jelentős szerepet játszik az életedben a zene. Mégis geográfiai (térképészet) tanulmányokat végzel. Vannak eset-

leg rejtett összefüggések, vagy egyszerűen egy másik „rajongásról” van szó?

B.Á.:– Egész egyszerűen szükség van valamilyen „polgári” foglalkozásra is. Természetesen örülnék, ha nem kéne a zene mellett mással foglalkozni, főleg, hogy ez nekem több, mint egy hobbi, de underground zenéből nem lehet és nem is akarnék megélni. Ugyanakkor a munka is az élet része és fontos, hogy aki csak tud dolgozni és kap is munkát az dolgozzon, ez hozzátartozik a rendekhez. Sőt, ha valaki valamivel igazán komolyan akar foglalkozni azt a legjobb, ha nem kötelező munka keretein belül teszi. Egyébként a zene mellett sok minden érdekel és sosem volt ilyen gyermekkori álomom vagy elképzelésem, hogy térképész akarok lenni, majdnem, hogy véletlenül találtam erre a szakra, de érdekes dolgokat tanulunk és igyekszem ott is maximálisan teljesíteni. Egyébként vannak kapcsolatok, ez tulajdonképpen egy informatikai képzés, számítógépes grafikát és nyomdászatot is tanulunk, amivel már az itteni tanulmányaim előtt is foglalkoztam kiadványok kapcsán. Sőt volt, hogy az itt elsajátított ismeretek segítettek egy-egy kiadás nyomdai előkészítésében.

[HTTP://WWW.ADAMBERCES.HU/](http://www.adamberces.hu/)

SZELEVÉNYI GELLÉRT

D EUS EX MACHINA

Halott ollók,
élő haj lángol
Benned,
Mutasd a gyöngyöt,
s megmondom, ki vagy!

Sínek kattogása
omlik le csonka
hegytetők szakadékába,
És ezüstfenyők bongása
forralja fel
a tenyerembe vert szögeket.

S UFFOCO

Félálomba tűnő,
Pille határvidék
A fürdőhab,
Füttyszóra alámerülő
Fatörzs lesz,
Ideges mágnes.

Taszítja a rozoga,
Kőszirtes zománckoporsót.
Felbukik a hullámokban,
Ma a kádban
Nem a fürdővíz lesz hideg.
Ma sem sikerül üdvözülnie...

VERDES CSABA

Több, mint két éve, 2009. június 23-án, Boris Vian halálának ötvenedik évfordulója alkalmából az író talán legismertebb műve után elnevezett Tájékos Napok étteremben, mintegy ötven érdeklődő részvételével került sor a Memento Mori Egyesület által szervezett emlékestre.

Az Egyesület más, korábbi rendezvényeihez hasonlóan a szervezők ezen a napon is igyekeztek összekötni az alkotóművészet különböző ágait, a rajzolók, festők munkáit a képek hangulatához illesztve, élő előadásban megszólaló zenével aláfesteni. A különleges alkalomra látogatók azonban még ennél is többet kaptak, akik asztalt foglaltak: egy, a Vian regényeinek hangulatát idéző, az étterem által exkluzívan összeállított vacsora részesei lehettek. A hazánkban egyedülálló megemlékezés az Egyesület rendezvényeinek vendégein kívül többek érdeklődését is felkeltette az irodalomkedvelők világából. Az este az író műveit magyarra fordító Takács M. József is küldött köszöntő beszédet, aki a Cartaphilus Könyvkiadó képviselőjeként írt az évfordulóra, így a hazai irodalmi élet fontos alakja. Úgy gondolom, ez egy kiemelten fontos mozzanata volt az eseménynek, mert talán ekkor valósult meg először az Egyesületünk azon célkitűzése, hogy az események ne csak a hozzánk közel álló, (gyakran méltatlanul lenézett vagy esetleg félt) goth stílusok rajongóinak szóljanak, hanem min-

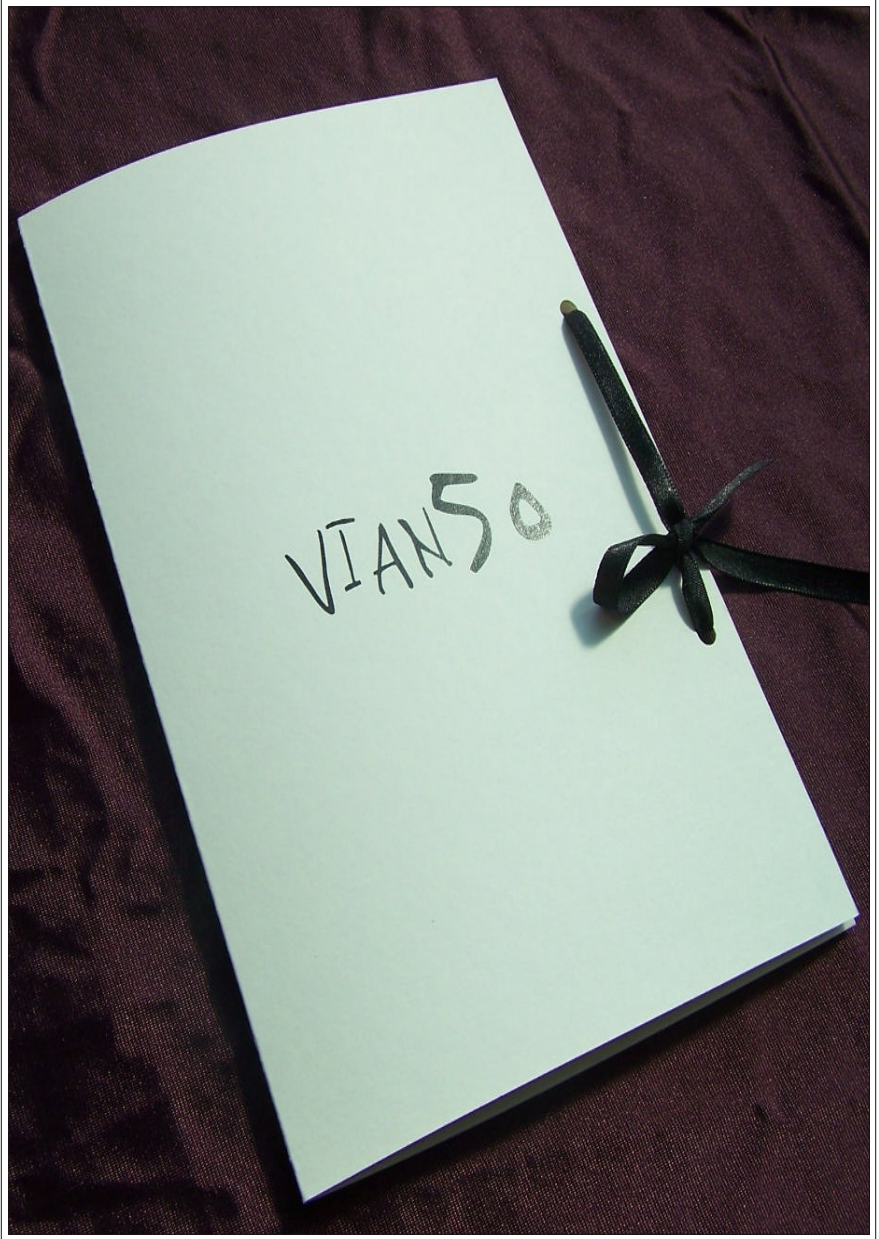
denkinek, akit érdekel a művészet vagy szeretne emlékezni azokra, akik előttünk jártak és olyasmit alkottak, amire érdemes felnézni.

Vian nem csak remek író, de muzsikus is volt, így szinte adta magát, hogy az esthez az Ő zenei munkásságát felelevenítő előadást kell összeállítani. Ezért kért fel az Egyesület, hogy készítsek egy műsort az industrial-dark ambient projektemmel, a Mørk Skoggal, amellyel korábban már az Egyesület más eseményein is részt vettem. Ehhez megkaptam Szelevényi Gellértől és Wolfgang Grabovtól az író zenéit, amelyek mind arra vártak, hogy feldolgozások formájában ötvözzem őket saját zenei világgal. Ez több szempontból is érdekes feladatnak bizonyult.

A KIADVÁNYRÓL

A művész a huszadik század első felében divatos jazz egyik francia úttörője, korának népszerű zenésze volt. Muzsikája néhol kimerőbb, európaibb volt, mint az amerikai jazz, de ugyanakkor akadtak szürreális darabok is. Legtöbb műve az Európában népszerű modern sanzónok és a tengerentúlról érkezett jazz keveréke volt. Ez a kettősség azért is érdekes számomra, mert míg a jazz ezelőtt nem állt túl közel hozzám, addig a sanzónokat nagyon szeretem. A francia Les Joyaux de la Princesse nevű industrial és martial zenekar óta –

VIAN50

aki előszeretettel használt felvételein ilyen bejátszásokat – az általam képviselt műfajokban is fontos szerep jut ennek a dalstílusnak.

A másik, hogy aki ismeri a zenéimet, az talán már gondolkozott is e sorok olvasása közben, hogy azok a már a projekt nevéből is következtethető borongós, hideg, északias hangulata nem feltétlenül „passzol” Vian dalainak vidám, nem ritkán humoros világához. Ezek miatt az apróbb ellentétek miatt is volt igen élvezetes az író műveivel való munka, melynek során volt, hogy számomra teljesen új zenei megoldásokat alkalmaztam. Az egyik ilyen az IDM (intelligent dance music) nevű, szintén underground zenei stílus bevonása, amely bár elektronikus zene, de improvizatív, komplex formáit a jazz filozófiájához kötik. Korábban is próbálkoztam ilyen elemek, különösen a tört ütemek (break-beat) szétvágásával, majd jórészt véletlenszerű összerakásával készített jellegzetes ritmusok alkalmazásával (lásd Venetian Snares), de itt az adott zenei kontextusba különösen jól passzoltak. Az ilyen „elektro-jazz” stílusú részek elkészítésében különösen nagy segítségemre volt Kovács Roland, aki három mixet is készített, amelyeket bejátszva felhasználtam a koncert anyagában.

Ezen kívül természetesen jelen vannak a saját zenéimből ismerős, ambientes, egymásra rétegzett szintetizátorszólamokkal készített

„szőnyegek”, amelyek néhol megnyugtató, néhol azonban kísérteties vagy olykor nyomasztó hatásúak. A koncerten játszott első szám is mély alapzajból előtörő, síri hangokkal indul, amelyek szinte megidézik az író szellemét, de pár sötétebb szólam után felülkerekednek Vian zenéjének vidám szólamai és a szám egy könnyed, zongorás darabként ér véget. Ezután vegyesen találunk „populárisabb”, könnyedebb ritmusú dalokat és a már említett, kicsit nehezebben befogadható felvételeket is, amelyek gyakran zajos, ipari elemekkel párosulnak. Volt olyan dal is, amelynek sikerült beszerezni a kottáját, így egy szám erejéig a hosszabb-rövidebb bejátszásokból összevágott zene mellett a harsonámat is elővettem. A műsort egy dinamikus induló zárta, amely végül visszatér egy morajló, de immár megnyugtató, harangokkal kevert ambientes hangképbe.

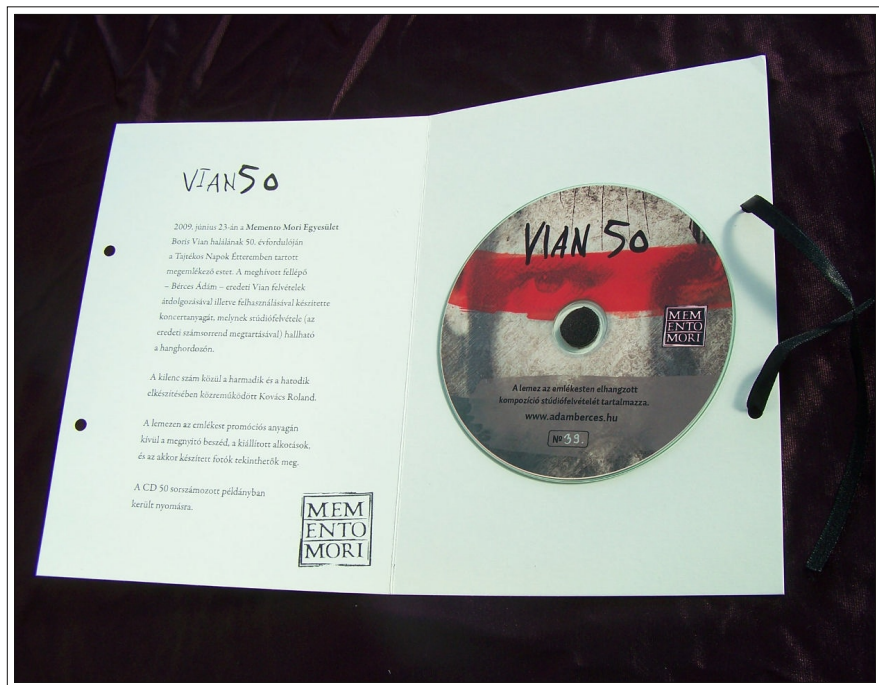
Már a műsor előestéjén egy beszélgetés során elterveztük, hogy az így elkészített, exkluzív zenei anyagot valamilyen formában kiadjuk, hogy bárki felidézhesse az emlékest hangulatát és természetesen olyanok is hallhassák az író emlékét őrző hangokat, akik nem lehettek ott két éve. A kiadvány megjelenését persze nem mostanra terveztük, azonban anyagi és egyéb, emberi korlátok miatt csak ekkorra készülhetett el. Remélem, hogy mindenkinek kedvére lesz, aki kézbe veszi, meghallgatja. A le-

mez nem csak hangzó, kilenc névtelen számra osztható anyagot, hanem számítógépünkbe helyezve látható multimédiás mellékletet is tartalmaz, amely látványos kinézetű Lelovics Zoltán munkáját dicséri. Ez tartalmazza az est alkotóinak munkáját (Huczek Zoltán és Kovács Roland), illetve a kiállítás falain is olvasható vagy felolvasott írásokat is: recenziókat Andriska István tollából, egy életrajzot és Takács M. József megemlékezését. A korongra Kató Tamás grafikája került (aki az esemény flyerét is tervezte). Fontos megjegyezni, hogy a zenei anyag nem egy koncertfelvétel (az esten nem készült

ilyen), hanem az ott elhangzott kompozíció stúdióban felvett változata. Ez az eredeti számsorrend megtartásával, az esten elhangzott zenéhez teljesen hű felvétel, csupán a hangzás lett jobb a két éve komponált, akkor még gyengébb hangtechnikával készült anyaghoz képest.

A CDR lemez kemény papírtokba csomagolt, kézzel készült, fekete szalaggal átkötött, ötven számozott példányban jelent meg és 1500 Forintos áron kapható. Megrendelhető a Memento Mori kontaktcímén.

BÉRCES ÁDÁM

- Bérces Ádám • az ELTE-TTK hallgatója, zenész,
a Memento Mori tagja
- Kiss Péter • zenész, gitároktató
- Kovács Roland • a 4Artz alkotóműhely tagja
- Mészáros Zsuzsanna • fotográfus
- Mészáros Urbán Szabó Gábor • író
- Patkós Réka • az Octopus tetoválószalonn munkatársa,
a Memento Mori tagja
- Pető Zoltán • autodidakta író
- Rásonyi Ábel László • művészettörténész
- Lynda Stevens • képzőművész, nyelvtanár
- Szelevényi Gellért • a Gothic.hu alapítója,
a Memento Mori elnöke
- Szuda M. Barna • festőművész, író, költő
- Verdes Csaba • autodidakta költő

A Memento Mori Közhasznú Egyesület orgánuma.

Szerkesztő: Szelevényi Gellért (g.szelevenyi@gmail.com)

Tördelés, tipográfia: Lelovics Zoltán (lelovics.zoltan@gmail.com)

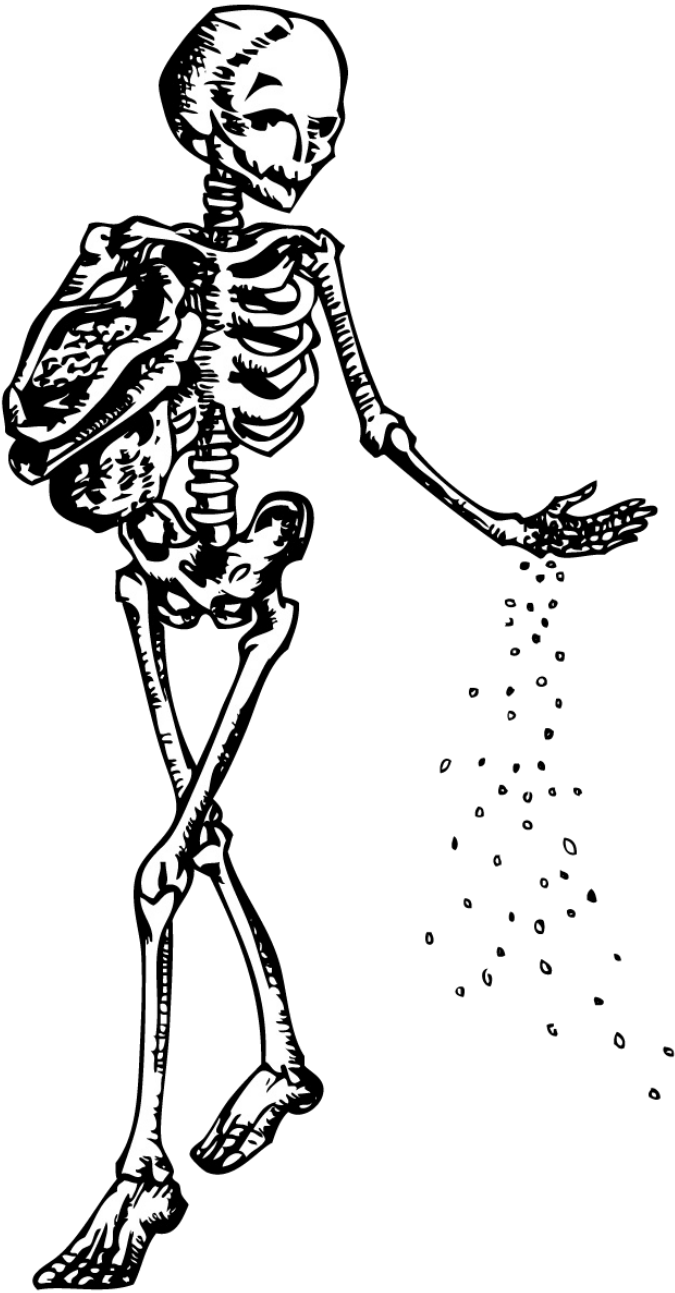
Kapcsolat: mementomoriegyesulet@gmail.com

A cikkek lezárásának időpontja: 2012. Február 10.

Megjelenik harmadévente.

Minden utánközlés kizárólagosan a szerkesztőség beleegyezésével történhet.

Felhasznált betűkészlet: Romande-Collection ([HTTP://ARKANDIS.TUXFAMILY.ORG/](http://arkandis.tuxfamily.org/))

MEM
ENTO
MORI

MMXII I